Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET
GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

[Teol. uppbygg Sv.]

1600-talet Sv.

Carl Snoilsky

Av Nicolaus Bergius (?)

Spegell af all
Fåfenglighet

? Ad Nicolaus Bergius?

Wälluſtens

Twenne Blås-Bälgor/

neml.

Den Höga

FONTANGEN

Och de

Plåtta Bröſten/

Genom

hwilka de *alamodiſke* Kiätt- och Flättia älſkande

Qwinnor/

uti ſina egna och många däraktige Mansperſoners

Hierta/

förſt uptända en oloſlig Kiärleks och Elſkogs

Gniſta/

Åck ſedermera den ſå upblåſa/ att hon uti

en outſäjelig Ångſlans-

Låga

utbriſter och ſtadnar.

Allom/

Men ſynnerlig det med Dygd och Åhra bekrönte

Qwinnokiönet/

till en wälment Effterrättelſe och

Warning

Beſtreſne och till Tryckel befordrade af

Erneſto Gottlieb.

Stockholm/Tryckt uti K. B. Sal. N. Wankijfs Tryckeri/ 1690.

Till den gunſtige Läſaren.

Öfwerſkrifften af detta Wärck / tillåter icke att uprepa de Skäl ſom mig anledning gifwit / uti wårt Mål det att affatta / mindre till att nämna om *Authoris* wilkår / emädan det ſig nöjaktigt härom förklarar / och deßutan bekant är / att det ſom Ögonen ſe / gemenligen bättre wärkan / än det ſom Öronen höra / hafwa plägar. Hwarom man intet ſäkrare Proff kan åſtunda / än att man hwad denna *Materien* angår ſtraffat okk predikat År ifrån År / och detta oachtat / ingen Bättring Gudh af Oß får / Ach Synd tu tunga Börda ! Men på det att wåra ſkälta *Venus*-Döttrar icke måtte få Tillfälle / öfwer en afwug Dom om deras förhållande ſig att beklaga / i ty man öfwer Männernas Högfärd icke ſå klagar: Så ſå wi giärna till / att ſedan wi oß på det högſta winlagt Frutimbret att behaga / ja ſå framt wi icke deras omgienge alldeles hade welat / det dock icke wäl giörligit / undbära / warit näſtan twungne en ſlik Öppighet att wedertaga. Ty huru ſkulle man driſta ſig uti ett med Gull / Perlor / Demanter / Gyllenduk okk dylikt beklädt Samqwäme / utan Demante Skoſpennen / *chamererade* Råkkar / *borderade* Geheng / af *pointe de France* förfärdigade Hals- och Armekläden / men alldramäſt höga långa *Peruquer*, hwilkes *Fronter* med *Damernas Fontanger* till bred-

den /

den/ Högden/ Längden lika såsom kiämpa/ att låta sig se? Dok lärer Afwunden sielff tillstå/ att de **Förnämste** sedan de öfwerlagd den Styggelse som **Gudh och hans May:tt** wår allernådigste Konung okk Herre till slikt Ståt drager/ af Christeligit betänckiande den samma allaredan budit god Natt. Hwilkas *Exempel* om **Frutimret** hade behagat att efterlefwa/ hade ikke allenast *Fontangen* och den dem flåstom oanståndige långa Släpen länge sedan tient på Afskied/ utan okk wåra *Cavalierer* sedan de huru all Flättia hos *Damerne* i miß*credit* råkat/ förnummit/ fått tillfälle henne i lika måtto att *valedicera*. Jag är och wiß derpå/ att om den ringaste Förandring hos det **Alla Kiönet** sig skulle yppa/ icke allenast **Männerna** dem efterfölja/ utan okk der denna trogne Warning af **Frutimret** skulle slås i Wådret/ **deße** sig till största Heder okk Nytta dem läre förekomma. Ytterligare påminnes/ att man de Franßöske Orden som wårt *galante* Frutimmer brukar/ hafwer bibehållit/ effter de uti detta Mål ett serdeles effertryck synes hafwa/ hälst emådan de icke allenast hos Höga utan okk Låga åre ganska gemene. Men att de enfaldigste som till sin stora Lycka denne Kundskapen icke nått/ måtte kunna Meningen fatta/ åre wåre Ord sem dem närmast tyckes komma/ tillsatte. Kan och hända/ att *Fontangen* som här till så *regerat*, i ty man henne deße Följgslagare lemnar/ torde med bättre Nöje

taga

täga sitt Afträde / och uti glömskones Mörker förnöta. Tiden / hwilken ellieſt kunde falla lång om ingen af Hennes bekante giorde Sällskap. I denna akt hafwer man och welat det uti Tyska *Exemplaret* uti des Modersmål lemnade *Epitaphium* bifoga / och deß mörka Mening med några Rader förklara. Uthtolkningen som ett Proff åſtundar ei att hållas för ett Mäſterſtycke / förmodandes att winna en gunſtig Urſäkt / emädan hon ikke på det Beröm / som en wälfattat Mening följer / ſyſſtar / utan allenaſt på den Nyttan / som hon hos mångeen genom Guds Nåde hoppas att ſkaffa. Lef wäl!

Läs okk lät dit Sinne böja
Från alt werdsligt Prål okk Prakt.
Tänk på Gudh. Lät Tu tig nöja
Åt en ärbar Skrud. Guds Makt
Ellieſt uti hämnd utbriſter /
Krig / dyr Tid okk Plågor all.
Skill tig wid de forna Briſter.
Blid han tig då wara ſkall!

JAg upbåder eder j Dödelige/ denna Taffla noga til at betrackta/ åkk uti henne qwarlefworne af all Fåfängia granneligen att beskåda. Jag råder eder Qwinnor och Mör/ att oförtöfwat eder infinna hos denna Målningen/ uti den samma lika som i en klar Kiännedoms-Spegel eder sielf att bese. Jag sammankallar eder *Galaner* och *Courtisaner* till denna Dödskallan/ på det i än en gång uppå den fåfänga *Fontanges* Altare tusende Tanckar måtten upoffra. Nalckens och skåder honom med flijt/ men warer åth minstonne wäl försedde med Ärmekläden/ på det j eder Näsa emot den förgifftige Luchten mågen kunna förswara och bewäpna. Detta Benet är Öfwerlefworna och Kronan af den som allment kallades denna Stadsens Krona. J går uptände hon i alla Åskådares Hiertan en stor *passion* (Kiärlekseld) i det hon alles Ogon till sig månde draga/ och ge-

nom dragandet bedraga åkk förblinda; I dag upwäcker hon hos alla Medynkan och hiertegnagande Sukkningar/ emådan de se/ att Naturen den Prydnat som hon detta Benet ifråntagit/ i lika måtto efter handen allom lårer afhända/ åkk sedan den yttra Täkkelsen är afklädd/ det som innan till är lår finnas upfylt med Stanck och Förråttnelse. Träder närmare/ och öfwerlägger detta flyteligen/ besicktigen eder i *Damer* uti denna **Spegel**/ om i åstunden att se hwad för Brister liggia fördålde under denna *Fontangen*, den i likwäl ibland de berömligaste Stykken räknen. Hafwen i denna *Damen* i deß Wälmågo kändt/ så låter nu detta hennes *Contrafait* eder wäl till Sinnes gå/ åkk beklager att det henne numehra så platt intet likt är. **Håren** på hwilka denna höga *Fontangen*, lika som uti en Affguda-Lund/ till ett Altare war upsatt/ åre förwißnade. **Håren** som man uti behagelige Låkkar sammanflätat/ okk tillika med *Fontangen* woro starka Kiärleksband/ de friaste Gemöter at bebinda/ åro sönderfletne. Den fläta **Pannan**/ på hwilken intet annat än Majestät åkk

Pa-

Patent (Påbud) till deß Trålar wore anſlagne / är meer än alt för ſlät. De däjelige **Ögnehwarfwen** äre ruttnade. **Ögonen** / de ſom Sol och Måne klarſkinande Liuſen / hwilka effter egit behag med en Wink ſina Trålar Död och Lif bebåda kunde / äre ſlåkknade / åkk iag wet ikke hwart wågen tagne / emådan den illaluchtande *Materien* ſom deras Rum upfyller / ikke tillſtåder / nogare dem at efterleta. De Purpur-röde **Kinder** äre bleknade: **Läpparnas** Fägring är förwanſkat: De mer än Elfenben hwita angenåhma **Tänder** åra nu gula / ſwarta / ſtygga. När iag denne *Damens* goda *Taille*, (wäxt) hennes wälanſtändige *negligence*, (Wårdzlöshet) hennes kiärleksfulla *Diſcourſer* ſom hwar Man betogo / åkk the ſom af Älſkog intet wiſte / genom ett enda Tal till fullkomlige Måſtare giorde: När iag alt detta ſå wäl ſom de öfrige denne **Skallans oförlikelige Skiönheter** / med deß närwarande **Wederſtyggelighet** *confererar*, (jämförer) huru ganſka litet är han ſig lik? Alt är wordet till Ståfft / undantagandes den halfrutne och bleke *Fontanzen*,

som ännu på denne bara Skallen/ såsom Fåfängelighetenes *Monument* qwar står; den åkt länge sedan wore förfallen/ där ikke Konsten genom en Stålträd de af sig sielf slake Banden hade kommet till att yfwas. **Spegler eder här uti j** *Damer*, **ty hwad denna Skallan war/ det åren J/ åkt hwad han är/ skolen j warda.** J giören eder den Tanckan / att *Fontangen* pryder edert Ansikte / åkt betäkker de Skrynkjor/ som effter Handen sig infinna / den oundwikelige Förrättnelsen att bebåda. Kunde hon denna edor Skiönhet affaknat platt afwärja / wille iag eder Dräkt högst berömma. Nu finner iag det ikke / åkt säger fördenskull utan Sky uti Sanning / att Eder *Fontange* är så **Ochristelig**/ att ingen **Kiärleks-Mantel** denna skamliga Dräkten kan öfwerhölja. Så framt mig nu förunnes uti enfaldighet den ärbara Werldens *Sentiment* (Omdöme) om henne att uptäckia / håller iag så före / att J såsom Christne kunnen henne ingalunda förswara åkt stadfästa: utan j stöten snarare Sanningens Grund/om ikke i Sanning / likwäl effter eder Inbil-

ning/

ning / omkull. JEſus den Himmelſka Sanningen frågar ju / hwilken ibland eder förmår ſättia en Aln till ſin Längd / gifwandes att förſtå / att det öfwergår all förmåga. Icke deß mindre / ſätten i lika ſom Sanningen till Tråts / om icke en fullkomlig Aln / likwäl åt minſtonne tre fierdedelar till eder längd / i det I genom *Fontangen* eder *Statur* öken / på det i fram för andra mågen warda ſedde. *Joh.* 14, 6. *Luc.* 12, 15. *Matth.* 23, 5.

Abſolon den olydige Siälen hade bekommit af den gunſtige Himmelen en präktig *Statur* åkk uprätt Hufwud / men tå han der till en hög *Fontange* af ſina Hår giorde / åkk der med ſin Faders Thron kullkaſta / ja ſielfwa Trän utur Wägen rymma wille / blef han hängiandes / åkk tiente *Fontangen* honom till en Snara. Om det *Corinthiſke* Frutimret burit *Fontanges*, wet iag ikke; men det wet iag / att *Paulus* det befalte / thet ſkulle med betäkt Hufwud / Hatt / Duuk eller Myßa låta ſig ſe. Huru ſkulle wäl denne Helige Apoſteln emot de upfundne höge *Fontanges* Torn predika / emådan man ikke allenaſt Hufwudet 1. *Sam.* 15, 13. 14. 2. *Sam.* 14. 25, 26. 2. *Sam.* 18, 9. 2. *Cor.* 11. 5. 1. *Tim.* 2, 9.

blåttar/ utan på det man alles Ögon dit måtte wända/ det pryder med oändelige Bandknippor/ som äre de störste Förargelses Klippor. Willien J weta huru det *parerar*? (står) En Säkk/ ett Täk-

Es. 59. 2. ke är *Fontangen* öfwer edert Ansikte/ som wänder ifrån eder Guds Ansikte. Skåder deremot Konung *David*, hwil-

Sam. 15, 30. kens uti en Säk inwefwade Hufwud/ Himmelen äkk theß helige Inwånare bewekte sig att beskåda. Han wiste att the som bära slikt *liberi* Gudi alltid täkkes. Han böd all Werdslig Prål god Natt/ wäl wetandes/ att detta är det största Förhinder/ att man sig ikke sielf kiänner/ äkk att ju mera hans Hufwud uti Säkken sig nedbögde/ ju högre hans Siäl hos Gud *triumpherade*. Tro J ikke/ att eder *Fontange* är en Gudi miß-hagelig/ men Satan högst behagelig Dräkt/ läser obeswärat hwad som uti *Journalen af Decemb.* Månat 1688 utur en bekant åkk stor Stad förmåles/

Job. 41, 15. huruledes Högtärds Diefwulen haf-wer låtit sig för en Kammar-Tienare bruka/ till att gifwa *Fontangen* sin rätta *Mesure*, (Skapnat) med hwad för *subtili-*

tilize Finger / lemnar iag eder att beſinna. J omgås på ett förrådeligit wis med eder Skiönhet / ja åkk med eder Siäl / i det j den Affgudomen upoffren. Gå j uti Kyrkian till att offra den ſanna Guden eder Hierta / ſå inhämpten i tillförende tuſende Åſkådande / hwilka man på *Fontangens* Afguda Altare offrar / då j antingen till att ſkåda nya *Modeller*, eller åkk till att låta edra *Façoner* beſkåda / edra wanliga Rum intagen. *Clemens Alexandrinus* klagade allaredan uti ſin tid / **att Kläderne woro mera inrättade till deras Nöje ſom dem ſkåda / än deras ſom dem bära / emådan man ſig högre winlade att täkkias andra / än ſig att ſkyla** / de kläda ſig ſå / att the bliſwa nakne / the ſättia på ſig en *Fontange*, på det de måtte ſå mykket mera ſynas / lika ſom Bijet uti Bernſtenen / om hwilket *Martialis* ſäger: *latent ut luceant*:

Deut. 12, 31

De ſkyla ſig med fina
Kläder / at de må ſkina.

Derpå tillreder ſedermera eder affagde Fiende genom de många Banden en *Labyrint*, (owägat Wäg) hwilken ſå-

1. Pet. 5, 8.

sålunda beredd beqwåm nog är / till att jämwål de alldraförsiktigaste Sinnen förleda / om de icke genom det wägwisande Förnufftet sig der utur leda. Den dygdälskande Kiärleken hwilken Gud emot detta tåkke Kiönet i wåra Ådrar gutit / driswer mig eder *Fontange* till att beskriswa / åkk denna under ett fremmande Namn wedertagne angenähme **Hoffdråkts Wederstyggelighet** med liflige Färgor att afmåla. Beslinner att j åren Christne / beslinner att j årnen denna **Kläder-behöfwande Kroppen / med**
1 *Cor.* 15, 46. **en helig åkk ren Nakenheet att ombyta**; Hwi betungen j då den samme med slik Flättja? J wilien wål alle anses för Christne; men iag kallar den uti
1 *Sam.* 16, 7. edra **Tankars Församling närwarande Guddomen** til ett oparthyskt och oemotsäjeligit **Wittne** / att J icke bären
Rom. 13, 14. *Christi Liberi.* Hans helige Hufwud war icke med någon *Fontange* utan med
Matt. 27, 29. **en sammanflätat Törnekrona krönt.** Deraf tager ett *Mode*, åkk betiener eder af **Sorgen** öfwer den forna **Glädien** /
Jerem. 9, 10. *Amos.* 8, 10. af **Tårar** öfwer det förra **Löje**; i stället för *Fontangen* fläter utaf **Törne** /

som

som icke så mykket Hufwudet som Hiertat röra/ en kostelig Krona/ åkk låter en stadig påminnelse af edra margfaldige Swagheter/ *Fontangens* Rum beklåda.

Ytterligare försäkrar iag/ att eder *Fontange* är en fåfång Dräkt/ till hwilken en föraktelig Matk giordt begynnelsen. (*materien*) Beskåder denne framstälte Taflan/ der skolen i bliswa warse/ att Matkarna som denne *Fontangen* spunnit/ sig inställt att afhämpta Arbetslönen/ åkk emådan deras Möda dem icke wedergälles/ förtära de såsom Afwundsiuke sitt egit Wärck/ i ty de sig ei bättre kunna betalt giöra; men *interesset* hämta de af de Skallar som deras Arbete med Nöie nyttiat hafwa. *Tegonus* Syr. 10, 13. en Tysk Förste hafwer warit underkastat en Plåga/ om hwilken för hans Tid ingen hört hade; deß Hiärta/ som skulle wara Liffens Säte och Kiälla/ war deremot en lefwande Döds Moder. Jag säger lefwande/ emådan många tusende Matkar i hans Hierta dageligen sökte sitt Lif genom denna långsame Döden att uppehålla; en lefwande Död hade trängdt

Jerem. 9, 13. ſig uti hans Bröſt/ hwilken ouphörligen nya Plågor upſpann/ honom till att qwällia/ till deß hans Hierta/ medan han än lefde/ genom frätit/ ånteligen dödde/ då han wid ändan af ſin Pina Begynnelſen af ett oändeligt Owal befann. Apoc. 21, 8. Edra Kroppar åre i lika mått upfylte/ med Matkar/ ſom eder ſmåningom förtåra/ åkk i det i tånkken denna Sanningen att ſkyla/ blotter i den ſamma uti Himmelens åkk Jordenes åſyn. Det ſom utwertes ſes/ wiſer det ſom inwärtes finnes: Eder *Fontange*, ſom ikke annat är än en Matkewäff/ kan ei heller något annat genom deß krökte åkk ſammanbundne Bandroſor giſwa tilkänna/ än att I åren en Matkeboning/ ſå att tuſende Matkar uti Eder Barm/ åkk tjo tuſende uti edert Huſwud wiſtas/ emådan de ikke en gång derinne kunna rymmas/ utan nödgas utan på eder Panna uti eder *Fontange*, ſåſom uti ett *Meduſæ* Huſwud/ ſig att *præſentera*. De *Damer* ſom denne Matk- åkk Orme-*Fontangen* med den årbara Werldens ſörſte Förargelſe hafwa förſt infört/ ſkola hafwa ibland andra haft en *alamodiſk*

La-

Laquei, den de till *Paris* affärdat / där nya *Moder* att upsnappa. Men då han om Wägen war gången wilse / är han / iag wet icke wäl af hwem / då han om sin Resa begärte underrättas / förder till *Paris* Palats / Helwetet; Hwilkens *Helena*, emådan hon uti en ynkelig åkk sorgelig Nakenheet pliktade för sin forna Prakt och Flärtia / kunde denne Nyfikne intet annat än ett Rep / en förskräkkelig Orm om Halsen / (hwarmed hennes Högmod war fördämpat) åkk de henne qwälande Matkar / wisa; dok fattade han ett särdeles Behag til de *Fontanger*, med hwilka hennes Tärnor *Furierna* wore utstofferade / tagandes fördenskull af dem en *Patron*, (Mönster) så att han lärde *Façonen* af *Alecto*, emådan hennes Ormar mäst ryfwades; *Coleuren* (Färgor) af *Thysiphone* efter den gula / gröna / blå med Eldfärga *melerade* (blandade) Glantsen / som hos henne fans / hans Ögon sig bemästrade; Men den behagelige Ordningen af *Megæra*, emådan uti hennes *Fontange* Ormarne alldramäst sig krökte och wrede: Åkk sedan han alt granneliga i akt tagit / är han

med

med detta nya *Mode* hafwande affärdat till Franckrike / hwareſt han lykkeligen ſamma förbannade Foſter i Liuſet brakte / hwilket ſedermehra Tyſkland åkk wårt aflegne Norden beſökt / ja effter alt utſeende till ett ewärdeliget *Reſidence* (Säte) utwalt.

Skiölden ſom hänger ute / giſwer wid handen hwad man i Huſet hafwer att wänta. Utom eder Kropsboning hänger en Skiöld / den präktiga *Fontangen*, uti hwilken tuſende Matkar *exprimeras* (afbildas) med denna Öfwerſkrifft: *Quæ latent, hic patent*:

Fontangen hon uttrycker
Hwad oß i Hiertat tryckker /
Rätt wäl kan hon afmåla /
Att wj i Hiertat präla.

ſå att man om den wäl kan ſäja / hwad tillförende är ſagt om ens *Philoſophi* ſtälta Dräkt / *ipſe habitus ſonat*, ſielfwa Skruden talar; det är: Hwar åkk en Lykkia ſom en krokot Matk lik är / tilltalar de förbigående: Skåder huru präktigt Bordet dukas / wid hwilket wj en gång i Grafwen ärna hålla Måltid. Hwaraf de med Wet begåfwade Qwin-

Syr. 10, 13.

nor

nor lätteligen kunna sluta / hwad för en *Sottise* (fåwitsko) en dygdig *Dame* bergår / hwilken sin Krops dåjelige Boning med slika Matkar / Ormar / Drakar / söker till att *meublera* (bepryda.)

Eder Skiönhet lider derigenom en merkelig Affaknat / åkk J gifwen med en slik Skrud tilkiänna / en stor Förfmädelse emot den allwise Skaparen / som skulle han hafwa glömt en nödwändig Prydnat på Edert Hufwud / utan hwilken j icke kunde giöra Eder Räkning att behålla Prisen. J fören eder Krops Byggning högre upp ån *Naturen* det har ärnat / åkk läggen genom Eder *Fontange* en ny Grundwal på det allmänne Obestånd / så att man eder Wärks *Ruin* (Fall) / icke en blind Händelse / utan en oundwikelig Lag nödgas tilskrifwa. Likwäl om j nyligen hade warit uptimrade kunde man tänkia / att den wore satt på eder Kropsbygning / till ett Tekn af des Fullbordan / *Coronidis loco* : men gamla Hyddor uti hwilka **Wäktarena darra / de Starka sig krökia / Molnarena stå fåfängia / åkk Sparrarna hwart** Ögna-

Gen. 1, 27.

Eccl. 12, 6.

Ögnablek luta till fall / bekröner ingen Timmerman med någon Krants. Skåder alle lefwandes Moder / Evam uti Paradiſet / betrakter den ojämförlige Skiönheten ſom fans hos henne för Fallet / beſtående uti en helig Nakenheet / Hwilken henne icke mindre / än ſom koſtelige Pelare ett dyrebart Palats / utan *Fontange* beprydde: Beſkåder henne i lika måtto effter Syndafallet / ſå fins ei heller hos henne någon *Fontange*, med mindre iag de Galſ-ögon ſom Ormen henne påſatte / då han till henne ſade / hennes Ögon woro alt för mörka / åkk ſåto alt för diupt uti Pannan / på det hon icke allenaſt det ſom på Jorden / utan åkk hwad uppe i Himmelen ſkiedde måtte ſe / wille en *Fontange* kalla; eller åkk mig driſtade de Fikone Bladen med hwilka hon ſin Blygd ſkylte / en *Fontange* att nämna. Gudh åkk Naturen föreſtälla oß ingenſtädes en ſlik Klädning / en Kiortel af Skinn ſkänktes henne / men ingen *Fontange*. Beſkåder de näſt der uppå följande Tider / uti hwilka hwar åkk en med den medfödde Jägringen ſig förnögde / åkk med en rin-

Gen. 2, 15.
Gen. 2, 25.
Gen. 3, 5.
Gen. 3, 7.
Gen. 3. 21.

ga

ga Wäff den samma att förwara sig bemödde; Sedan begiärte man sig sielff att *reformera*, (mönstra) kunde ey heller finna hos sig något Nöje: utan oß tykte att den naturlige Säjeligheten wore den minsta Delen af wår Lykka / begynnandes därmed **allahanda Kruß** / att upspinna / icke oß därmed att pryda / utan snarare wanskapa / som droge wi Sky för oß sielfwe / åkk klagade öfwer Naturen / att hon oß icke satt på Hufwudet en *Fontange*, såsam skiedt på Påfoglar / Wipor åkk flere / hwilka man / emädan de aff den blide Naturen så åre skapade / billigt låter *passera*. *Es. 3, 18. seq.*

Men så snart Kånsten will mästra Naturen / kan det omöjeligen hafwa någon Art. Konung *Agesilaus* sade wälbetänkt / **att om Trän wärte fyrkantige / worde wj dem trinde göranndes. Men nu de trinde äre / åstundade wj dem fyrkantige.** Ja emädan de af Gudh äre skapte till Trä / så wilia wj dem så länge kringhugga / till deß de ei kunna mera *passera* för det de wara skulle. Sedan giöra wj dem igenom wår Konst nija Grenar åkk Blad / på

deß

det de af oß måtte undfå / det de af Naturen uti långt större *perfection* (fullkomlighet) hade. Åfwenså gå J åt eder Skiönhet / genom Eder *Fontange*, hwilken icke Naturen pryder utan måstrar åkk stimpar. J betäkken edra Hår som Eder är gifne till ett Täkke för Änglarnas skull / åkk giören Eder af fremmande Skiökio Hår åkk Silkesband en onaturlig *Fontange*. *Daphne* (effter *Poeternas* Dikt) war den endaste som hafwer bekommit en naturlig *Fontange*, då uppå hennes Hufwud en Lagerbärs-Krantz wärte / till en ewärdelig Åminnelse att hon sin Mödom friat. Många ibland Eder / der om iag mig säker giör / bära af en hel *contraire metamorphosi* (annor Orsak) deras *Fontanger*, nemligen att de dem måtte tiena till ett Tekken / att de wore gärna sin Mödom qwitt. J gifwen där igenom till att förstå / att J så wäl edra tillkommande / som närwarande Män Herre-wäldet ärnen att ifrändöma / åkk Kronan af Hufwudet rifwa. Det är en Dräkt / hwilken af en Frilla Namnet / upkomsten åkk sin *authoritet* (Myndighet *scilicet*!)

1. Cor. 11, 10, 16.

1. Cor. 11, 3.

haf-

hafwer bekommit/ som J häreffter hö-
randes warden. **Salomon den wisa-** 1 Reg. 4,31.
ste Konungen/ har utan twifwel uti An-
danom sedt förut denna Dräkt/ i ty han
en Skiökia beskrifwer **att hennes Hier-** Prov. 7, 10.
ta är Nät ock Garn ock att den som seqq.
henne fölier/ **skynder sig såsom en Fo-**
gel till Snaran. som wille han säja: Prov. 7, 22.
Satan hafwer anstält ett **Fogelfånge-** seqq.
ri/ ock satt ut sina **Giller** uppå Eder
Panna/ som är eder **Hiertas Dör**/
Fontangerne åro dels **Garnet**/ dels kun-
na de ock anses såsom en **Buska**/ uti
hwilken **Fogelfångaren** sig giöma plä-
gar/ till deß han de enfaldige Hiertan för-
leda må. Hedningarna hafwa haft här-
om Kundskap / hwilken och förmått de
Syracusaner, *Athenienser*, *Lacedæmo-*
nier, *Locrenser* ock flere/ till att icke til-
låta någon annan än **uppenbara Skiö-**
kior att bära **stålta Kläder ock Silkes-**
band/ till att förtiga andra *Potentater*,
ock den loflige *Republiquens* af *Venedig*,
Anno 1648, 14 *Jan.* giorde *Decret*, uti
hwilket slika *elaboratæ libidinis suggestæ*
(till Otukt retande Dräkter) att gå med
blotta Bröst/ ock **all annor Öfwer-**

dådighet i Kläder lemnas dem som äre lätte på Tygelen.

Det kunde till åfwentyrs mången dygdig Mö och hederlig *Matrona*, giöra sig den inbillningen/ som wore hon härigenom *toucherad*, (till sin Heder angrijpen) som likwäl sig af slikt betiener/ mera af en *populair* (almän) wana/ åkk snart saat *necessité*, (Nödwändighet) än som af någon Böjelse till Odygd. Mig är okiärt/ att iag nödgas gifwa sielfwa Dygden Tillfälle sig öfwer Sanningen att *mocquera*, (beswära) åkk hafwer iag ett hierteligit Medlidande öfwer detta Wäldet/ som oaktat det ikke utur edor Hiertans Grund/ utan af ett i gemen wedertagit fagert Skien/ sin Uprinnelse hafwer/ likwäl eder sig bemästrat. Ty att wilia räkna alla som *Fontanger* bära ibland den odygdige Skaran/ wore högst straffwärdigt: Dok blifwer der jämte detta sant/ att den som ikke will ansees för en Uggla/ låte sig ei heller uti Ugglors Fläkk finnas/ eller som wårt Swenska Ordspråk lyder: Then sig ey will besmitta/ han komme ei wid Tiäro. Syr. 13, 1. Anser Eder Skiönhet såsom den allwise

Mä-

ſtarens Mäſterſtycke. Himmel/ Jord/ Haff åkt Adam ſielf blefwe ſkapade/ det ſidſta det bäſta/ Eva bildades ſidſt. Gen. 2, 22. De förra Tingen uprunno dels af Jutet/ dels af Jorden/ men hon af Mannens helige Sidoreff. Beſkåder den underwärde Skiönheet/ uti hwilken Naturen behagat det ſåkraſte Proff af deß Kånſt att låta lyſa/ iag mener Eder Fägring/ uti hwilken den gunſtige Himmelen eder ſåſom uti ett dyrebart Gyllenſtycke klädt. I hafwen utan all Genſagu/ ibland alle dejelige Jordiſke Ting/ Rätt till det gyllenne Äpplet/ den I åkt niuten oförkränckt/ Hwi ſöken då I de ſkiönſte Lifhafwande Kreatur/ någon Tilſats till Eder Fägring hos de liflöſe Matkar/ åkt af deras Spinnewäff? Solen begår ſig utan Flor/ Månen utan *Fontänge*, i ty de ſig åt ſin medſkapade Fägring nöja. Äre the icke wäl nog klädde uti det Linus/ ſom dem pryder åkt tillika helger? Liljorna låna ingen prydnat af Gråſet/ emådan deras egen Färg dem Förmånnen fram för alla Blomſter gifwer. Skulle nu wäl ibland alle liflöſe Tingen något Matt. 6, 28. 29.

finnas / som icke borde ringare skattas
p. 30. än I / Och altså mera tiena till att förmörka den Skiönhet som I af Gudh undfånget / än den samma till att öka? Säg mig så talar *Chrysostomus*, om någon dig en kungelig Dräkt skiänkte / du däremot wille den samma under Tiggiare Trasor bära / wore du icke wärd att straffas / såsom den sin Plikt icke giorde tilfyllest? Gud hafwer Eder och edert Ansikte begåfwat med den Konungzlige Skruden / Fägringen / icke deß mindre bemöden i Eder / den med en Betlare Slöja att öfwerhölja.

När de sinrikeste Målare / taga sig före någons Anlete att afrita / akta de sig granneliga / att de på samma Tafla / hwarken Landskaper eller annat Krus fättia / på det icke Åskådarenas Ögon genom en ringa Skiönhet må dragas ifrån den förnämsta Fägringens åskådande / utan endast sin Hög / Ögon och Tankar denne upoffra; Men I twert om sättien på Gudz skiönaste *Contrafait* så många Band-rosor och Wippor / att man mera Eder Fåwitsko att begråta / än öfwer Eder Skiönhet att undra / nöd-

gat

gat warder. *Migrino* kam det *absurd* (orimeligit) före / att Krantser bores på Hufwudet / der det dock tienligare wore / att hålla dem under Näsan / som af deras Lukt kunde wederqweckias. *Tertullianus* låg åt den gamle *Isis*, att hon om sina Tinningar buret en Krants af Korn-Ax / emådan deße icke Hufwudet / utan Magan till godo wore wäxte. Ho kan sig nu ifrån Löse hålla / når han ser att i *Fontangen*, som beqwämare wore till något annat / likwäl på Pannan bären? Ellieſt *menagerar* (sparar) Frutimret giärna Mödan: men all Flit / Möda / Bekoſtnat måſte wara oſpard / når man sig i Sinnet satt en slik **Skrud** uppå **Hufwudet** / ja på **Siälen** till att skaffa / den iag **en rätt tung Börda** kalla kan. Ty oaktat det stora *patience* (Tålamod) åkk Beswär sam fodras till att sammanbinda Lykkiorna / till att sy Stålträden under Banden / att Roſerne / som stundom för höga / stundom för låga / stundom för mykket wrängde / stundom för mykket slåte finnas / måtte få en behagelig Likhet / bären J med Luſt deße tunga Kiäddior / genom hwilka J edra åkk edra

attenta (aktsame) Åskådares Hiertan binden; Ja deße **Bojor åkk Band** uplösa alla *Modeſtiens* (ärbarhetenes) **Band**/ åkk betunga Eder så i anseende till **Gud** som till **Menniſkior** med **Okyſkhetenes tunga Bojor.** Ho skulle wäl driſta sig att kliſwa upp i Himmelen med en slik Tyngd/ så framt han ikke med Neſa wille/ såſom *Siſyphi* Sten/ igen nedſtörtas? *Themiſtocles* som säg en stor Gullkiäd liggia på Marken/ wille ikke så mykket omaka sig/ att han henne till Behag sig skulle bäkka/ utan sade till sin Tiänare: **Tag du denne Kiädian till dig/ emädan du ikke äst** *Themiſtocles*; giſwandes der med tillkiänna/ att ingen af ett fritt Sinne/ mindre någon Friboren/ Kiädior/ om the än skiönt af Gull woro/ höfdes; Hwilket så mykket mera sannas på dem som sielfkrafde sig till Trälar giöra/ åkk sig med Kiädior låta nesligen binda. I binden åkk bindas/ ikke med Gull- utan med Jernkiädior/ åkk af Mattar spunne Rep/ warandes mera straffwärde/ i ty att denna Friheten så många Band att bära/ gör eder till Slavar/ så att j ikke kunnen undryn-

rymma det som i dageligen berömma/ åkk är till att beklaga/ att j som plägen maka ganska öme/ nu finnas utan all Kiänsla/ så att j denna Tyngd ikke kiännen/ på det j med *Diogene*, hwilken af twå Råkkar en/ som öfwerflödig skattades/ bortkastade/ eder *Fontange* som ett onödigt okk beswärligit Ting måtte bortläggia. Man kunde om edra Hufwuden wäl säja hwad *Plinius* om Liljorna skrifwer/ att the *languido semper caule & non sufficiente capitis oneri*, en swag Stiälke hafwa/ hwilken theras Hufwuds Tyngd ikke wäl förmåtte bära/ om j ikke Eder inbillade/ att ingen Ting faller tung/ allenaft det är utlänskt/ frammandt åkk dyrebart; men denne Dårskapen att begripa faller mig obegripelig. Ty emådan störste delen af edor Hop inbillar sig/ genom en *Pythagoræ Metempsychosi* likmätig Förandring/ att hafwa ärfd *Palladis* Klokhet/ kan iag ey nogsamt undra/ huru j åren råkade till att antaga denne tokote Dråkten/ hwilken ei annat anseende hafwer/ än hade man af alla *Jeanpotager*, som någonsin en Pikkelhering *agerat*, taget till låns deras Biällror åkk Hane-

ſiädrar / på det mau en Wippa deraf kunde ſammamknippa. *Fontange* åkk *Phantaſi* lyda näſtan lika / hafwa åkk ſina Qwarter når till hoopa / ſå att denna under Hiåkan ſtt Paulun upſlagit / okk många tuſende Swagheter dageligen derſammaſtädes upſpinner ; Hwilka *Fontangen* ſom ſatt ſitt Tält ofwan på Pannan ſtundeligen att framwiſa ſig behaga låter. Lefwer altſå *Fontangen* med *Phantaſien* uti Wänſkap åkk godt Förtroende / ja den gode *Opinionen* (Tankan) ſom hom om ſin Granne hafwer / förmår henne där till / att hon ikke låter falla ſig förſwårt hennes upſpunne nya *Moder*, lika ſom på en *Theater* (Skodeplatz) att *repreſentera*, (framſtälla) dåkk med ſtort Obeſtånd / i det *Phantaſien* ſtadigt finner något på *Fontangen* att måſtra / waran des hon ikke med ſig ſielf enſe / om *Fontangen* bak eller framför *Santen* ; eller åkk om ſå wäl bak ſom framman till något fodras ; eller om man emellan de blotta trinna Bröſten åkk ſå en *Fontange* borde *inquartera* ; om en eller mångahanda *Coleur* (Färga) till hennes Fägring fodras ; om man de brokote Papegoior

eller

eller de Himmelsblå Turturdufwor sig till ett Mönster skulle föreställa. Ett stort Under är/ att *Phantasien* icke länge sedan låtit utgå Påbud sig till att inställa uti *Conference* eller *Concilium*, (allmen Sammankomst) i hwilket *Svecia antiqua* (*Germania*) (wårt forna Swealand) finge wara *Præses*, iag menar hon skulle sättia dem *Fontangen* i lag.

Sannerligen om någen af the Gamle finge lyfta Hufwudet utur Grafwen/ okk se de sällsame *Figurer* som nu wisas/ han kunde ey annat sluta/ än att wara *Exul in Patria*, (fremmad uthi sitt Fädernesland) fast mindre något annat sig företaga/ än med *Diogene* om liusa Middagen sin Lykta uptända/ på det han Swerike uti Swerike (Tyskl. uti Tyskl.) finna måtte. Skulle den gamle Wiking (Witekind) till att förtiga de urgamle Tyskar/ som inga låtta *Fontanger* utan Ore-Horn/ Biörnhudar och slika *Martialiske* Tekn på sitt Hufwud burit/ efterlåtas at gå utur Grafwen/ att skåda en af wåra utstofferade Dåkkor/ han skulle hijna der wed/ åkk med all sin Konst

Rudb. Atlant. c. 11, §. 2. p. 556.

Konst nepligen kunna begripa/ hwad för nya Kreatur uti Swerike (Tyskland) efter sin Affärd sig infunnit. Ty om
Es.3,18,seqq han finge se den höga *Fontangen*, de pudrade Läkkor/ de blätta Brösten/ den öpna Barmen/ så mänge Flor och Spetzar/ så långa Slöjor/ Släpar åkk slika *Conobea*, (Granlåt) skulle det falla honom swårt/ om man det än med Ed bekräffta wille/ att tro att det wore wårt Swenska (Tyska) Frutimmers wanliga Dräkt; utan stå fast derpå/ att theße wore komne utur en *Comædie*, (Skådespel) uti hwilken de sig sålunda förklädd/ på det ingen dem/ medans de der *agerat*, (spelt) lätteligen måtte igenkänna. Korteligen/ ingen större Galenskap kan updiktas/ än att pryda Skarn med Skarn; Tokeri är det/ att I eder understån deße hwaßa Törnen som edert Hufwud i Werlden stikka/ med *Fontangen* att sammanfläta/ åkk dem under henne att giöma. Tokeri att man detta Lifwets Bitterhet genom *Fontangen*, tänker att försäkkra. Tokeri att man bemöder sig Skarnet med Ambra att betäkkia/ emådan des onda Lukt ikke deß

min-

mindre altid till Himmelen upstiger / åkt på Jorden hos hwar rättsinnig många Anstöter åstad kommer. Böffeloxen när han warder af Leionet efterstatt / ser sig kring efter en Buska / uti hwilken han sitt Hufwud måtte betäkkia / giöranges sig säker åkt utan bekymmer om den öfriga Kroppen / som skulle Leionet honom sedan hwarken se eller *attrapera*, (förraska) Så döljen okk J edert Hufwud under en slik Buska / så att J edra Ögon till Himmelen ei förmå uplyfta / tänkiandes der jämpte / att kunna giöma eder undan / för det Himmelska upreste Lejonet / som jagar efter alla Ogudachtige / åkt den stränga Domarens Hämnd *echappera*. (undgå) J alle som Högfärds-Andan Tro okk Huldskap swurit / berätter mig med hwad Sammet i kunnen lefwa / emådan J ikke med Lamsens Namn / utan med en föraktelig Skiöklos åren tekuade. Ty som J allareda hördt / att en elendig Matk begynnelsen giord till eder *Fontange*, Så skolen J åkt här märkia / att oansedt *Façonen* okk Namnet *Fontange*, pråla mäkta Ting / ikke deß mindre haf-

Gen. 8, 21.

Exod. 20, 5.
Job. 10, 16.
Joh. 9, 13.

Apoc. 7. & 14, v. 1.
Apoc. 13, 16.

wer

wer en neslig Moder/ hwilken detta Barn/ som af Högferdz-Diefwulen aflat/ uti Hiertat född/ åkk omsider uppå Pannan framburit/ henne så kallat. *Fontange* war en Äktenskapz-brytande *Concubine* (Hora) uti ett förnämligit Häfi Werlden/ åkk war want till att betäkkia sitt Panna med slik Granlåt åkk Band/ antingen sin *Galan* till att behaga/ åkk lika som en *Pharum* (Kiänning) efter hwilken han sig skulle rätta/ att upföra/ eller åkk den Odygd som på hennes Hufwud
Job. 28, 24. hwilte/ för den altseende Himmelen att öfwerskyla. Uti sådan Skrud tedde hon sig Werlden/ åkk som det pläger så gå till/ att Bien suga Honing utur
Jud. 14, 8. Lejonets Ås/ Ja/ såsom de Högas
Syr. 10, 2. Fall de lägre omkull kastar/ så länder åkk denne höge *Fontangen* mången till ett förskräckeligit Fall/ i ty att alla/ ja stelfwa *Canailien*, (Sloddert) mena/ det kunde ikke sin Skiönhet *maintenera*, (handhafwa) om de henne ikke med denne Horeskrud hade skiämdt. Denna Inbilningen utspridde sig som Neslebuskar/ öktes uti många Grenar/ öfwertäkte hela Landet/ så att Swerike (Tyskland)

land) sig åkt på dem Fingren temmeligen haſwer förbrändt.

Intet Kreatur under Solen sins / efter mitt Omdöme / som mera kommer öfwerens med Apinian än wort Swänska (Tyska) Frutimmer / hwilka icke åt hemländes Seder i god Ro sig kunna nöja / utan mykket heller med utländes Maner / Kläder åkt Åthäfwer en stor Oro okk Olägenheet sig öfwer Halsen draga / i ty de med nya *Moder*, nya Odygder / med nya Odygder nya **Straff** uti Landet införa / deremot **Dygden** åkt de gamlas Artigheet / som uti en ärbar Klädning beſtod / måste wika åkt gifwa tapt. **Himmelen** sielf stadfäster ju de inländske åkt hotar We de fremmande Dräkter. **Uti den Tiden** / säger HErren genom *Prophetens Zephanie* Munn / **skall iag hemsökia Förstarna åkt Konungs Barnen / okk alla them som bära en fremmande Kyrkiostrud / åkt hwar åkt en som stålt okk öfwerdådigt** (lik eder med *Fontangerna*) **uptågar.** *Zeph. 1, 8.*

Pater Georg Stengel en *Jesuit* uti Antwerpen / begabbar i sin Skrifft den han kaller Irrgarten eller *Labyrint*

De

det *Alamodiske*/ förmälendes följiande Äfwentyr. En Förste blef uti sitt Häfen Frantzösk-Tyst warse/ förundrade sig storliga öfwer deß nya Klädedräkt/ berömde *Formen*, frågandes/ huru högt slik Stoffering kommo till att stå/ efter han åstundade en sådan Klädning att äga. Häfbuffen/ williandes låta sitt Höfligh[et] påskina/ gaf tillkiänna/ at han skulle det skatta för en del af sin högsta Lyckfalighet om Hans Fürstl. Nåde den samma af honom såsom deß Hörsamste Tienare/ täktes emottaga/ åkk honom en annan förära/ emädan han erkiende sig wara deß underdånigste Träl. Hwad händer? Försten låter honom taga sitt Afträde/ åkk få honom en annan Klädning. När nu denna mente att häfwa satt sin Saak uti bästa Skikk/ åkk wara ganska förwifat om Förstens Nåde/ fikk han snart förnimma Wederspelet/ tå Försten/ som Nit om Ärbarheten bar/ samma Klädning lät upstoppa/ åkk med Banden/ Spetsar/ Knappar åkk all tilbehör hängta uti Galgen/ på det andra för slikt Aperi skulle taga sig till wara. Där efter lät man biuda sam-

ma Dräkt till Salu / ja / man utlåt sig åkk att man den till den förstkommande wille skiänkia; men ingen fans som den behöfde; åkk i så måtto blef deras Nysikenhet afhulpen.

Mödan att giöra *applicationen* på eder *Fontange* lemnar iag Eder / emädan iag Sky drager för så månge Qwinspersoner / som stygges wid denna Osed / slika hårda *prognostica* (Spådomar) att ställa. Däkk wore drägeligare / att eder *Fontange* wore uphängd / än att j sielf genom henne skulle strypas / emädan hon i Sanning wid intet bättre kan liknas / än en Knippa Rep / som edert Lif / åkk med det samma Högfärden att dämpa / ganska beqwäm pröfwas. Träd fram *Monima* med det Repet / uti hwilket du ärnade hängia. Tu hafwer / då dig tin strenge *Mithridates* låt båda att utwälia ett ibland tre slags sätt till att dö / antingen gienom Förgifft / kalt Järn / eller Rep / utwaldt det sidsta / åkk uti det sidsta alles Bitterhet. Tu utwalde Repet / okk tillagade det af din *Fontange*, tå du af din Drottninge-Slöja en Ända wid Bielken / den andra om Halfen binda / åkk

dig

dig så nedkasta månde: Men det olyckelige Bandet war ikke starkt nog / gick sönder åkk gaf dig Tillfälle den Ändan som kring Halsen hängde att afriswa / med Fötterna att träda / åkk i deße Orden att utbrista: O förbannade Band / åstu ikke en gång dugelig mig denna Tienſten att giöra. Är iag nu så olyckkelig / att iag min Konungsliga Dräkt ikke en gång här till skall kunna få bruka / eller skulle det wara för mykket / att en Drottning blefwe hängiandes uti ett Purpur-Snöre? O otaksamt Band / är detta min Lön att iag giorde dig den Åran / dig på mitt Hufwud att bära? Det är ju ingen mödosam Wäg ifrån Pannan till Strupen / att tu af Otåligbet öfwer den långa Reſan ingen Orſak hade haft mig din Tienſt att neka! *Sed quorſum?* Hwart leder mig denne *Monimæ Lamentation*? (Klagan) Jag will ikke förmoda / att någon lär finnas / ſom ſin *Fontange* firar okk wördar / framdels henne till en ſådan neſlig *emploi* (Tienſt) att bruka / om än ſkiönt hon af Naturen der till än ſå *diſpoſt* (tienlig)

wore! Fåster fördenskull edra *Fontanger* uti eder andäktighets Tempel/ såsom fordom de af *Neptuno* illa medfarne Skiepsbrotlidande Menniskior/ hwilka sina wåta Kläder uti en *Tabula Votiva* (Lyfte-Tafla) uphängde. Nägler henne wid eder Frälsares Kors/ okk annammen af honom Törnen i des Ställe. Går ut till *Calvariam* (till Hufwudskallaplatzen/) åkk gifwer grann akt på the här åkk ther kringströdde blåtta Skaller. Öfwerwäger eder Återlösares JEsu Christi Ansikte/ åkk skåder huru ikke så mykket de hwaße Törnen som edra miuka *Fontanger* kommit deß heliga Blod utur deß Hufwud att rinna. Hwad gåller j låren låta Modet/ åkk tillika med edra *Fontanger* falla? Det är genom them så långt kommit/ att man wål må utropa/ som en iag wet ikke hwem/ *altius hîs nihil eſt, hæc ſunt confinia mundi*, man lär ikke högre kunna komma/ emådan man den högsta Trappan af all Werdslig Fläder allareda nådt. Undrans wärd är det/ hwad det nu uti Frankrike regerande Hufwudet/ *Pſal. 22.*

som elliest med Flit slika Dårskaper hågnar / för *mesures* (utseende) tagit / då han nyligen sig hafwer låtit förliuda: Så framt *Fontangen* ännu alldrig så litet skulle sig förkåfra och tilltaga / skulle hon nödga honom / att låta alla Portar och Dörar i *Versailles* högre upföra. Detta behöfwes ikke / allenast I afläggen denna högfärdige Skruden: Giöre han med Eder okk I
Psal. 24, 7. med honom Portarna wida / att den som ibland alla Blomster såsom en Ädel
Cant. 2, 1. Ros / kunde prisen behålla / likwäl en ringa Lilja uti Dalen worden är / måtte kunna ohindrat sitt Intåg i edra Hiertan hålla.

Solen på Himlarnas Fäste bekröner aldraförst med deß gyllenne Strålar de högste Kullar: Men Rättfärdighe-
Mal. 4, 2. tenes Sol twertom Dalarna / lemnandes de höga Klintar uti Mörkret. Den äregiruge Werlden gapar effter höga / ja alt för höga Ting: men den altseende Guden ser ikke öfwer sig / emädan ingen Ting öfwer honom finnes. Sätt genom denne *Fontangens* tillökning ett Berg uppå det andra / såsom om Jättar-

tarna / hwilka ärnade storma Himmelen / berättas / så lär tu än tå så wäl ofwan som nedan till **Stofft okk Aska** hos tig finna / ja / sielfwa **Förgängelsen** / hwilken såsom **din rätta Fader** / **okk Matkarna** såsom **tina Mödrar okk Systrar** / Sänningeboden så länge till tig affärda / till deß de tig / som en högtupstigen Dimba lik är / uti sitt swarta Skiöte igen sammandraga. Edert stålta Mod är likt ett brusande Haf / hwilket innom sina Gräntser icke bliswa kan / utan bryter sig igienom ; så giör okk *Fontangen* emellan Brösten okk på Pannan. Om en Qwinna den sitt Huswud med Påfoglefiädrar kringwärft / är ett riktigt Högfärdz Beläte / fölier / att I alle åren Högfärdige / ja sielfwa Högfärden. Ty om man man dem beskåder / okk der jempte betrakter eder *Fontange*, warder man en sådan *Harmonia* (Likhet) dem emellan finna / att det är till att undra. Hörer huru *Tertullianus* Påfoglens Swantz beskrifwer : *Multicolor*, säger han / *& discolor & versicolor, nunquam ipsa, semper alia, & si semper ipsa, quando alia, toties mutanda, quo-*

Gen. 18, 27.

Job. 17, 14.

ties movenda. Han är brokot okk af åtskillige Färgor / så att han sig alldrig lik / men alltid olik synes / om han än skiönt alltid bliswer den samma / jämwäl tå han en annor Färg tager / ty så ofta han sig rörer / skifter han Färgen. Skåder om någon kunde gifwa en bättre Beskriffning om eder *Fontange*! Påfogelens Swants tienar Konungen i *Sina* till en Prydnat / dåkk låter han den allenast hängia på Ryggen / deremot i honom framman till / rund om åkk åfwan på Huswudet sätten. Men det giörs ei behof att undra der öfwer / att I denna Fogelens Stälthet *imiteren*, (följen) emådan alle deß Egenskaper hos eder finnes. Till att förtiga huru edra höga *Fontanger*, deß Krona / eder Listighet / deß Ormelika Husswud / eder Wårdslöshet / deß fula Fötter / eder Ängla Skrud / deß Fiädrar / eder Ondska deß oangenähma Röst afbilder; säger iag allenast / att ju widare Påfogeln sin Swantz utbreder / ju mera blåttar han sin Blygd / den I åkk i så måtto föllen / att i uptåkken eder Hiertans Högmod genom den utwertes in för Guds

An-

Anſichte; ia j blåtten åkk för Werlden edra Bröſt åkk Panna/ hwilka j åren ſkyldige att betåkkia. Edert af Högmod upbläſte Sinne tyks ſittia på Thronen af all Skiönhet. Men säger obeſwäre de/hwaruti ſöken j Ändamålet af eder Lyckſalighet? Är edert Aſſeende/ **Himmelen**/ eder **Sielf**/ eller eder **Näſta** att *contentera*? (förnöija) Giören j eder Räkning på det förſta/ ſå ſlår hon eder felt/ emådan **Han** hotar alt det ſom högt är. Till att *flatera* eder Sielf är ju en **Dårſkap**. Eder **Näſta**/ eller den närmaſte ibland de Näſta/ eder **Man** eller **Käreſte**/ härigenom att *encouragera*, (upmuntra) är förgäfwes/ emådan de utan denne *Vanitet* (Fåfängia) eder **Hulde finnes**. Men **Fremmande** till behag ſig ſå att utſättia/ förorſakar hos **Dygden** en *Jalouſie* åkk **Efftertänckiande**. Eder ſtälta Gång på Jorden tyckes willia gifwa oß wid handen/ att j henne förakten/ ſom ſkulle hon icke wara eder Moder/ der likwäl den Förrutnelſen/ hwilken eder jämwäl i Lifstiden följer nöjaktigt beråtter/ att j **åren tagne af Jorden**/ icke annat åren än **Jord** Gen. 3, 19.

Syr. 10, 10. okk en slem Träkk / till hwilken i slute-
ligen mosse *resolveras*. (warda) *Stercus, quare igitur cornua tollit homo*, Hwi yfwas då den usle Träkken med en *Fontange*? J skoden Himmelen med stolta Ögon okk uphögd *Fontange*, ikke besinnandes / att om än Stoftet sitt yttersta giör / kan det likwäl ikke högre flyga än uti Lufften / hwarest det utsprides okk förswinner. Hafwer *Jupiter* ikke haft Brist på Blixt / Eld okk Tornwiggar / de öfwermodige Himmelstormande Jättar / att förkroßa / eller att iag som en Christen talar / hafwer Gud genom en ewig förkastelse straffat de
1 Pet. 2, 4. fallne Andars Högmod; Hwi skulle honom nu felas nya Straff edra höga *Fontanger* att näpsa? Waren försäkrade att Stofftet af alla edra *Fontanger* ikke lär hinna till / att hwar okk en Matk den ringaste *Atomum* (Solegrand) till sin *portion*, (deel) såsom ett Wittne till Hämnden öfwer eder Högferd / måtte bekomma. Giören J eder den Tankan / att effter j edert Hufwud så högt upsatt / att j åkk öfwer den
Rom. 5, 12. som oß allom Döden pålagt kunnen *tri-*

um-

umphera? Bären eder Hals på Konst så rak som i någonsin förmå/ I måste likwäl med Tiden böja honom under Oket/ okk läggia eder Munn uti Stofftet. Kan denna Betraktelsen hos eder intet uträtta/ så tager ikke till Mißtykkio/ att iag lägger eder *Fontange* uti den ena Wigtskålan/ uti den andra Stofftet; Hwad Stofftet? den sorgelige Åminnelsen; Hwad Åminnelse? den eländige Resten af de Ting som Werlden högst skattar. Wäger åkk betrakter dem wäl/ på det I edra *Fontangers* obeständiga Beständighet/ och the Efterkommandes Omdöme om henne/ mågen aftaga. Es. 3. 16.

Tiden/ Regn åkk Solskin hafwa i så måtto förtärt det stora Babel/ att deß Rum det ikke mera kiänner. *Salomons* kostelige **Tempel** hafwa de *Assyrier* okk **Romare** twenne gångor lagt i Askan. *Trajani* namkunnige höga **Bro**/ hafwer sig ikke kunnat bära/ sedan *Donau*strömen deß Pelare i så måtto förswagat/ att man ikke det minsta Kiännetekn till något Hwalff kan upwisa. De *Ægyptiske Pyramides* som med sina Spetsar räkte opp i Skyn/ okk lika som trotsade sielf- 2. Reg. 25. 9. Joseph. de bell. jud. l. 7. c. 9. 10. & 14.

we Himmelen / äre af Tiden efter handen så förtärde / okk uti sina *fundament* (Grundwall) begrafne / att deras Åminnelse länge sedan warit räknat ibland *Æsopi fabler*. Hwar är den mäktige Staden *Carthago*? är den icke jämwäl i slikt Wilkår satt / ehuru åkk theß Hörne-Stenar syntes wara lagde på sielfwa Ewigheten? Han hafwer uti Stoffet funnit sin Graf / okk eder *Fontange* som emot deße år att skattas för *bagatelle*, (Lapperi) hwilkens första Lykkior lägges på idel Fåfängia / ja på Träkk okk Skarn / skulle giöra sig Tanka om någon Waraktighet? Men som mig tykkes / så talar iag med Döfwa / åkk åstundar att Blinda skola döma om Färgorna / emedan en del af eder hwarken höra eller se / i hwilket affeende mig eder *Fontange* faller lik Falkars okk Mulåßnors *Fontanger*, hwilka stå wäl / åkk pråla makalöst / dåkk finnes wid dem *Caßpler*, som dem Ögonen förbinda åkk förblinda.

Jerem. 7, 26. Jeqq.

Jag är fullkomliga i den Tron / att slika *Caßpler* finnes wid edra *Fontanger*, hwilka eder förblinda / att I den Olykkan uti hwilken edert Högmod / lika som

i en

i en bättenlös Afgrund eder nedstörter / ikke skiönja kunnen. Lyffter åpp eder Ögon / åkk steller eder *Fontangen* före / som ett Fåfängelighetenes **Segel** / genom hwilket **Högmods Stormen** eder med *Icaro* till ett **högt Fall** / åkk till **Fördärfwelsens Hamn** skyndar. Jag borde nästan hafwa Förfyn att beboda eder dese skräkkelige Tidender / om iag ikke påminte mig den smala med **Törne bewäxte Himmelwägen** / på hwilken man sig med Makt måste igenom trängia / åkk i omöjeligen låren för edra *Fontangers* skull **kunna framslippa** / med mindre i den genom en sann **Botferdighet** / **Törnen** till **Byte** lemna wille. Utaf detta som nu förmält är / kunde någon sluta åkk min Penna tillägga / som hade hon alt för fritt the Höga uti Werlden deras *splendor* welat betaga; om ikke mitt Förnufft nogsamt förmåtte begripa / att de som Gudh öfwer andra uphögt / han jämwäl will hafwa ansedde fram för andra. Säger fördenskull att om Guds Godhet kunde tåla / att en deel aff **Höga Hufwudens Skrud** måtte bestå uti ett eller flere

Matt. 7, 14

Luc. 13, 24.

Band/ de Ringare åkk i synnerhet *Canaillen*, som *plus in fronte quam in receſſu*, snarare en *Fontange* på Hufwudet än Särken på Kroppen hafwa/ här uti ingen Ursäkt finna/utan dem bör höra hwad *Benedictus* till *Totilas* Tienstepigor sade/ *depone filia quod portas, non tuum eſt*, Lägg bort denne Dräkten hwilken dig ei tilkommer/ dig ei heller anstår/ på det du icke som *Æſopi* Kråka/ måtte bliſwa qwitt deſa fremmade Fiedrar/ eller okk sedan du dig högst winlagt öfwer Förmågo att yfwas/ då med samma *Fabel*-Mästarens Padda sönderſprickker.

Men kunnen j utan *Fontange* omöjeligen eder begå/ så wil iag eder en ny *Façon* föreskrifwa. The som fordom uti Grufworna i *Æthiopien* arbetade/ hade bundit ett Lius på sin Panna/ på det de Streken ifrån Gråstenen måtte åtskilia. Jag binder genom denna ringa Skrifft på alles eder Panna ett Lius/ edert Förstånd att uplysa/ på det J icke mågen Träkk i stället för Gull/ Matkar för *Demanter*, Fåwitsko för Klokhet/ Bojor för Fiedrar/ Jorden för

Him-

Himmelen wälia; utan det Fall som Eder / medan I på de höge Klippor/på hwilken *Fontangen* eder satt / åre stadde/ öfwer Hufwudet hänger / lykkeligen undwika. Hafwer iag talt med förtäkte Ord / alt för mykket förgyllat Pillerne / åkt därigenom deras *Operation* (Wärkan) förhindrat / Så förfoger eder än en gång till wår framstälte Tafla / lika som till en Spegel eller *Oraculum* för Alle Yppige / fråger hwad i skolen giöra / fråger om det är sant hwad dese Rader innebära; Så lären I förnimma / att / om hon än skiönt intet Mälföre hafwer / hon likwäl Eder tilltalar / *in me intuentes pii estote*, Ser på mig okk lärer af mig Dygd äkt Ödmiukhet. Matt. 11, 29. *Sed Sapienti pauca.* Den som hafwer Öron till att höra / han höre! Matt. 13, 9.

Owinnors blotta Bröst the puſta Uti Hiertat mång ond Luſta.

§. 1.

I Bland andra Afgudar / ſom the blinde Egyptier ſatt på den gudoomelige Thronen / åkk med diupaſte Wördnat dyrkat hafwa / war den ſå kallade *Iſis*, hwilken Jorden den blida Modren till all Ting / ſkolat bemärkia / för den Orſak ſkull man åkk henne med många Bröſt afbildat / åkk ibland andre Tillnamn / kallat **Mångbröſtig** / emådan hon förmentes alla Kreatur rått ſom en Moder ſina Barn med ſina Bröſt att uppehålla. *Conf. de Iſide multimammia Gaffarell. Curioſ. inaudit.*

§. 2.

Bemelte Egyptier hafwa warit Werldenes Barn okk Bukſens Trålar / hwilket förmått dem där till / att the Jorden till

till sin Gudh utwaldt/ på det deras Buk måtte warda upfylt. Slik Hedniſk Buk-Träldom finnes än i Dag ibland dem som af Chriſto Namnet föra/ hwilka dels till Girughet åkt Okker/ dels till Okyſkhet åkt Kiötsens Luſtar/ som effter den Sal. Fadrens *Lutheri* Mening/ ära Diefwulens Buk/ finnes mykket begifne. Denna förbannade Gudinnan/ iag menar **Kiötsens-Luſta**/ warder såsom the Egyptiers med många Bröſt begåfwade *Iſis*, lika som på en hög *Theater* framſtält genom de **Blåtte Qwinno-Bröſten**/ hwilka många Qwinnor af hwariehanda Ständ/ ſtatta för deras högſta Ära/ Prakt ok Prydnat.

§. 3.

Men en ſlik Dräkt kan med Skiäl kallas Okyſkhets-Diefwulens Beläte/ uti hwilket han de många Bröſten som på en Skådeplats framter/ att så mykket låttare uptända/ åkt upblåſa uti Menniſkiones **Hierta** onda **Luſtar**/ **wetandes att han icke mera lång** Apoc. 12.
Tijd hafwer/ åkt att HErren Gudh ſådan Kiötsens bråſnat/ med den ytter-

ſta

sta Dagsens Eld åkk Helfwetes Glöd snarligen utsläkkiandes warder.

§. 4.

Ehuruwäl nu effter det bekandte Ordspråket / honom / som en gång Skammen Hufwudet afbitit / är hwarken till att råda eller hielpa; Wilia wj likwäl genom Guds Hielp frestа / om wj en eller annan ibland det nakne Frutimret till Blygd kunna beweka / åkk komma till rådna; oaktat att wj lätteligen kunna aftaga / ja för ut se / huruledes några slälte *Damer* lära kasta Näsen i Wädret / åkk draga på Munnen / försmädeligen säiandes: Hafwer då denne Stymparen icke haft annat för Händer / än till att skrifwa så nesligen om Qwinnors blåtta Bröst? Thet måste wist wara en arg Siäl! Men det är wäl / att Qwinnors Omdöme / uti närwarande Mål så mykket som intet giäller / ehuru höge okk kloke the sig mände tykkias / såsom Apostelen *Paulus* påminner / med hwilken de måge föra ut Saken / så framt wj genom wåra hårda Ordesätt giordt them förnär. Wj Präster (här hören i honom Jag är till mitt Ämbete) Wj Präster / säger

1 Cor. 14, 34. 1 Tim. 2, 12.

säger iag / gifwa i detta fall ingen ting om Qwinnors Ord okk Mening / emädan oß wårt Ämbete där till förbinder / att sättia Werlden thes Laster åkk Dygder under Ögonen / okk föra dem i Dagzliuset. Tå *Mosis* Hand uti deß Barm spettälsk wardt / beteknades där med att *Mosis* Ämbete uptekker åkk wiser Syndens Spettälsko / *Osiand. Bibl. Gloss. in loc. cit.* I lika måtto skall min Hand och Penna wisa eder i Högferdz-Systrar / Spetälsko åkk Syndens Kiälla / Styggelse åkk Wämjelse / Träkk okk Orenlighet / hwareft I förmenen att hafwa aff Dygd okk Åhra / Ögna-Lust okk Glädie / Ambra okk Deßmar ett ymnigt Förråd. *Exod. 4, 6*

§. 5.

Så skolen I nu först weta / att denna stälta Klädebonad som blåttar Bröstен / är en uti **Gudz H. Ord alswarliga förbuden Odygd.** Ty om man än skiönt ikke finner / att HErren Gudh uti sitt Ord enkannerligen åkk uttrykkeligen talar om **blåtta Bröst** / Hwilket är ett Tekn / att Werlden / fast hon aldrig warit from okk alldeles blygsam;

Lik-

Likwäl ei heller någonsin haft en så oförskiämd Panna / som uti wår Tid; Så befallar han likwäl Qwinspersonerne / att skyla sådana Lemmar / hwilka ingalunda så stor Förargelse som blåtta Bröstén åstad komma kunna. Qwinnan / säger han / genom *Pauli* Mund / skall hafwa ett Täcke på Hufwudet för Änglarnas skull. 1 Cor. 11, 10. Det är / såsom okk *Lutherus* endeels uti deß *Marginalier* påminner / hon skall hafwa ett Kläde / Hatt eller Dok på Hufwudet / åkk betäkkia det tillika med Ansiktet / efter the gamla Qwinnors sedwana (*Vide Geier. de luctu Ebr. pag.* 246. *seq. aliosque*) der med att betekna icke allenast att the äre under Mans Wäld / utan åkk en Wördnat emoot det Högwärdige Predikoämbetet / hwilkes Lemmar kallas i Gudz Ord Änglar / på det de ikke under sitt Ämbetes förrättande uti Kyrkian / måtte gifwa dem en Förargelse / eller onda Tankar hos dem upwäkkia. Således förklara theße Ord ikke allenast the gamla Kyrkio-Fäder åkk Uttälkare *Hieronymus*, *Ambroſius* okk flere / utan okk de Nya så wäl Lutherſka / *Franzius* (1)

(1) Interp. Script. Orac 76. p. 570.

B. Ole-

B. Olearius (2) Schmidius (3) som okk Romerſk: Catholiſka Thomas Aquinus in h. l. Engelgrave (4) okk andra flere.

(2) Bibl. Förklaring in h. l. fol. 1213.
(3) Not. in h. l. f. 1019.
(4) Cæl. Empyr. P. II. p. 647. b.

§. 6.

Emådan tå HErren Gudh binder Qwinnorne att betäkkia ſitt Hufwud okk Anſikte / dels derigenom att wiſa ſin Blygd / dels åkk att förekomma all Förargelſe; Så kunne wi här utaf / ſom af thet mindre om det ſtörre lätteligen döma okk ſluta / att han mykket mera welat intala dem att ſkyla Halſen / Armar okk Bröſten / ſåſom Lemmar hwilka begwämare åre onda Luſtar okk oloflig Kiärlek att uptända / än Hufwudet okk Anſiktet. Ty Bröſten äro ju ikke annat än ſom Älſkogs-Högſäte / för hwilken Sak ſkull Bröſten okk Elſkog näſtan enahanda Namn hoos de Hebreer hafwa דדים *Mammæ* & דודים *Amores*: Hwaraf fölier / att alla Qwinnor ſom dem blotta / handla grufweligen emot den Store Gudens Befallning / okk begå en uti Gudz Ord högeligen förbuden Odygd. Detta hafwer den förbannade *Mahomes* förſtått / hwilken uti ſin *Alcoran* gifwit en ſlik Lag: En ärlig

Qwinna skall icke allenast Ansiktet/ utan ock alla Lemmar som reta till Okyskhet/ betäkkta; sådant åstar Gudh. *Vid. Anonymi Censura Alkoran.* pag. 194.

§. 7.

Därnäst så är den nu öflige Qwinno-Skruden som icke skyler Bröstен/ en med Naturen ock Årbarheten stridande Osedd. Then H. Apost. *Paulus* talar uti förbemelte Rum: Dömer sielfwe/ om det är degeligit/ att en 1 Cor. 11, 13. Qwinna beder Gudh ohölgd. (med blotta Hufwudet ock Bröstен) deßlikes uti näsföljande *v.* 14, 15. Eller lärer icke Naturen eder thet/ att det är Qwinnone en Ära att hon hafwer längt Hår? emådan thet henne gifwit är till att skyla sig med. Apostеln ställer det uti deras Omdöme/ om det icke löper emot Årbarheten/ att en Qwinna går blåttat? Åt minstonne kunde Naturen lära them det som fodrar slika Lemmar att täckia. Sådant är klart af de årbare Hedningars Exempel/ hwilka härom ingen skriftwen Lag haft/ åfk likwäl af Naturen giordt

Lag-

Lagsens Gierningar / som Apostelen skrifwer / i det de sig winlagt om Dygd åkk Ära / emedan Naturen sielf dem det lärde. *Rom. 2, 14.*

§. 8.

Livius priser en Romersk *Matrona*, hwilken / då en Mann henne oförmodeligen sedt hade / sig dörföre till Dödz ängslat. War icke denna en ärbar Hedniſk Qwinna? Skulle hon wäl hafwa welat med sine Bröſts blåttande någon till otillbörlig Kiärleek beweka? I lika mätto berömmer den gamla Kyrkiones Läraren *Clemens Alexandrinus* then Hedniſke *Polyxene*, att då man ſkulle taga henne af daga / hon giordt ſin ytterſta Flit / att hon ſå mätte falla / att hon i Folkets Åſyn ſin Blygd ei mätte blåtta. *lib. 2. Pædag. c. 10.* Slikt ſkattar åkk den ellieſt otuktige *Poëten Ovidius* uti den Hedniſka *Lucretia* för en Dygd / när han ſkrifwer: *lib. 2. Faſt.*

Tunc quoque jam moriens, ne non procumbat honeſtè
Reſpicit, hac etiam cura cadentis erat.

Att blygsamt falla låt hon sig
wårda/
När hon wille gå till Döden hår-
da.

Hwad menen j wål j Stolthets Systrar?
Matt. 11, 41. warda ikke effter Jesu Ord deße årbare
Hedniske Qvinnor tillika med eder
upstiga okk eder fördöma?

§. 9.

Denna Klädnat är ytterligen en
skiändelig Last. För det beklagelige
Syndafallet war det wål ingen Skam
att wara naken; Hwarföre okk Skrifften förmåler om *Adam* okk *Eva* att de
woro båda nakne/ Menniskian åkk
Gen. 2, 25. hans Hustru/ åkk blygdes ikke.
Men så snart de Guds Bod öfwerträdt
hade/wendes deras Nakenhet uti Blygd/
så att de nödgades fläta tillsammans Fi-
kone Blad/ åkk giöra sig skiört till att
skyla sig/ Ja/ emedan Fikone Bladen
här till ikke wål tienlige woro/ giorde
Gen. 3, 7. & 21. Gud sielf them Kiortlar af Skinn/
eller Kläder till ett Skamtäkke. *Leg.*
P. III. Lact. Cat. p. 272. seqq. *hic B. Danhav.* Hwarutaf det blotta
Frutimmer skulle lära/ att Nakenhet oß
Menniskior ingalunda länder till någon
Heder

Heder / som för Syndafallet. Ty den medskapade Heligheten åkk Oskyldigheten är förlorat / hwilken tillförende Menniskians Kropp okk Siäl beprydde; Deremot nu så offta wi oß blotta / upstiga uti wårt Hierta diefwulska onda Lustar / som wanhedra wår Kropp åkk Siäl in för Gudz guddomelige Ansikte. Okk i afseende till detta / så offta den heliga Skrifft oß will förehålla / en stor Skam okk Wanåhra / kallar hon den en Nakenhet. Se härom Är altså Eder dräkt en rått ncslig Odygd. Ty j skiämmen därigenom eder Krop / hwilken j framten i en så skamlig Bonad; Ja / j skiämmen deß Skapare / den Store Guden sielf / som will att eder Kropp med Kläder skall skylas / till hwilken ända af honom Kläderne / som nu sades / äre förfärdigade.

2 Sam. 6, 10. Esai. 20, 4. Jerem. 13, 22. Thren. 4, 21. Ezech. 16, 7. 21, 37. Apoc. 3, 7. 18. & c. 16, 17. & c.

§. 10.

Widare är denna Prydnat ganska öförskiämt. Tukt okk Blygd äre ju Qwinnokiönets bästa Skrud / effter Apostelens Omdöme. Men ho kan se till dem något Tekn uti den Bröst-blottande Klädedräkten / om hwilken man

1 Tim. 2. 4.

Lib. 7. Benef. c. 9. wäl med Hedningen *Seneca* må säja: *Video sericas vestes, si vestes vocandæ sunt, in quibus nihil est, quo defendi aut corpus aut denique pudor possit.* Jag ser tunna okk genomlysande Silkesklåder / det som hwarken tienar till att betäkkia Kroppen eller till att styla Blygden. Ach! hwar blifwer nu de gamlas Tukt okk Blygd? I forna Tider lät ingen Mansperson giärna se sig i sitt Hus af sina Barn okk Legohion med bara Fötter / i wåra Dager spatsera wåra Qwinnor / hwilka likwäl af Naturen borde wara blygsammare / icke med blåtta Fötter / utan alldeles med blåttan Hals / Axlar okk Bröst / utur Huset på Gatorna / till att låta sig skåda af kiände okk okiände. Fordom wore Menniskiorna så blygsame / att the okk till Gudh sukkade / att han wille bewara dem uti deras Dödsstund / att de icke måtte blåtta sig / eller om det skiedde af Swaghet / han dem deras Synd ei wille tillräkna. Deras Sukk okk Bön war:

Så framt tag uti min Swaghet
Mig otillbörlig ståtte /

Ja

Ja blåttade mun Skröplighet /
Okk neſligt Tal nidfälle /
Så ſtraff ei då med ewigt we /
Hwad utom deß Wet mände ſke /
Som ſig ei kan beſinna.

Detta förmåtte hos den blygſame Käyſaren *Maximilian* ſå mykket / att han näſt för ſin Död ſig ſielf twettade / åkk ſin Swepe-Skiorta påklädde / på det han efter ſitt Aflidande ei måtte aff någon Menniſkia ſes naken. Okk wåra Qwinfolk äre nu ſå obetänckte / att de uti ſin Lifstid låta ſig nakne ſe / utan att hållat för en Synd okk Skamlöshet. Skulle man icke om dem ſåja med Skiäl / hwad *Plautus* Hedningen ſade: *Ego illum periiſſe puto, cui quidem pudor periit.* Om honom ſom icke ſkämmes är alt Hopp ute. *Maffejus* uti ſin Indianiſke *Hiſtorie* förmåler om *Eleonora*, *Emanuels Soſa* Gemål / att hon tillika med ſin Herre okk annat Följe lidit Skepsbrot / okk derigenom råkat uti *Morianers* Händer / hwilka henne med Wåld afklädt; ſå hafwer hon af Blygd betagen / grafwet i Jorden en Grop i hwilken hennes halfwa Kropp kunde rymmas / okk betäkt den

Maff. Hiſt. Ind. lib. 16.

öfre delen med sitt Hår / på det hon icke af flere skulle naken skådas. Uti hwilken Graf hon åfk blef / till deß hon efter stor Hunger åfk många Tårar sin Anda upgaf. Denna Kyske Hieltinna hafwer heller welat sitt Lif / än Blygd och Dygd / mista / Hwad tykkes eder wäl om Eder Blygd I Högfärds-Systrar / skullen i wäl heller mista Lifwet än blåtta Kroppen?

§. 11.

Nu kaller iag the blåtta Bröstен en **Hordoms-Synd** åfk Horestrud / emådan deße sin Skiörachtighet till följe / gemenligen låta se sig med bara Bröst. I sådant wärde är denne Klädningen hållen så wäl af ärbare Hedniske Qwinnor / som kyske Christelige *Matroner*. Om de Hedniske skrifwer den gamle Kyrkiones Läraren *Tertullianus*, **att de i detta Fall så noga sedt på Kyskheten / att så snart de blifwit warse en Qwinna med blåttat Hufwud på Gatan / de henne strax hållet för en lättfärdig Såkk.** Men hwad de Christelige *Matroner* widkommer / så beroper iag mig på alle Böker som om de forna

lib. de velland. Virg. c. 3.

ibland

ibland oß Chriſtne brukelige Qwinnodräkter äre ſkrefne / i hwilka iag än alldrig läſit om blåtta Qwinno Bröſt / ei heller någon Afrittning ſedt. Men om uppenbara Skiökior *ſ. h.* hafwer iag wäl läſit okk ſedt deras Dräkt i Kopparſtykken / med nakna Bröſt / ſåſom de okk än i Dag ſkola gå i Rom / *Venediz* okk andra Orter / genom denne Dräkt ifrån hederlige *Matroner* att åtſkillias. Jag är wiß der på att den wiſe Konung *Salomon* warit med oß af en Mening. Ty när han uti ſina Konungsliga Ordſpråk talar om en Qwinna / hwilkens Hierta är Nätt okk Garn / det är / hwilken tänker att fånga de däraktige Mansperſoner / i Horekläder / beſkrifwer han henne efter mit Omdöme uti ſin Predikare / ſåſom en Qwinna / den till den ändan ſitt Hierta okk Bröſten med tunt Flor / eller genomſkinande Kammarduk / lika ſom med ett Nät / betäcker / att bara Huden genomlyſa månde. *Pro pectore forte cor accipiens, ad illa reticula alludit, quibus impudica pellucido ſipario velut reticulo, nuda ubera furtive oſtendunt, ſunt verba Engelgrave in h. l.*

Prov. 7, 10.

Eccl. 7, 27.

Part. II. Luc. Evang. pag. 331. b.

§. 12.

§. 12.

Giöra wj nu orätt när wj kalla en sådan lättfärdig Klädebonad/ en Skrud/ hwaraf man kiänner ett stiöraktigt Hierta/ såsom en Fogel af sina Fiädrar? Jag wet ganska wäl/ att många låra säja; skulle då alla Qwinnor wara Skiökior som gå med blåtta Bröst? Jag swarar: Wj wilie ikke förmoda det om alla/ emädan många giörat af en plägsed/ som kommer dem att apa efter de andra Klädes-Tokar/ efter Ordspråket: **En Narr giör Sin Narrar/ okk den som nalkas de Högfärdige lärer Högfärd.** Syr. 3, 1. Hwarföre okk ned bättre några Exempel låra finnes om de Qwinnor/ som hafwa gått blåtta/ okk likwäl warit kyske. Men sådana *rara* Efterdöme giöra ingen Regla/ ei heller förmå the oß om khenna yppige Dråkten ett lindrigare/ Omdöme att fälla/ så att wj henne en lättfärdig Dräkt ikke skulle kalla. Rättskaffans Kyske nitälskande *Matroner*, efterfölja ikke sådana Kläde-Narrar/ utan pröfwa först Dråkten med Flit/ om den samme sedig eller lättfärdig är/ emädan man af Kläderna temmeligen om Men-

niskio-

niſkiones Hierta åkt Sinne kan döma / okk det lära kiänna. Wåra gamla Swenſke hafwa wäl ſagt uti ett Ordſpråk:

Wiltu ei en Hora wara/
Så låt Horors Seder fara.

näſtan i lika affeende ſom Apoſteln alla nitälſkande Chriſtne förmanar / **icke allenaſt att undfly det Onda / utan okk att förekomma alt Skien till det ſom Ondt är.** Är nu det icke ett Skien af Hore-Seder / når man uti Skiökiodråkt med blåtta Bröſt framträder / okk kläder ſig de uppenbara Skökior lik? Hörer här om den Hel. *Cypriani* Omdöme / hwilken ſkriſwer ſålunda: *Ornamentorum & veſtium inſignia & lenocinia non niſi proſtitutis & impudicis fœminis congruunt, & nullarum fere pretioſior cultus eſt, quam quarum pudor vilis eſt.* Det ſtora Präl okk den låttfärdige Skruden kommer ingen annan än ſådana Qwinnor till / ſom äre lätte på Tygelen; ei heller plåga andra ſig däraf ſå mykket betiena / ſom de / hos hwilka hwarken Dygd eller Ära är till fångs. Hwarpå

1 *Theſſ.* 5, 22.

lib. de diſciplin. Virgin.

på hän ſedermera en Qwinsperſon i ſå måtto tilltalar: *Excuſari non potes, quia ſi mente caſta ſis & pudica: redarguit te cultus improbus & impudicus ornatus.* Man kan tig icke urſäkta ſom hade du ett kyſkt Hierta och dygdigt Sinne: Ty din låttfärdige och präktige Bonad/ wittnar emot dig.

§. 13.

Låter detta gå eder till Sinnes j Fruer och Möer. Wilien j icke ſom Skiöraktige wara anſedde af Menniſkior/ i anſeende till Kropſens Prydnat/ſå ſer och till/ att j icke åren Skiökior i anſeende till Sinnet in för Gudh/ på det man ei må hafwa Orſak/ till eder ſtörſta Neſa/ att ſtälla eder för Ögonen allmenna Horor/ ſom warit med ſtörre Blygd begåfwade. Uti Wittenberg blef för några År ſedan en Hora och Barnemörderſka på Torget Halshuggen. Denna när hon ſkulle tagas utur Fängelſet/bad Skarprättaren/ ſåſom iag det och hörde/ att han icke ſkulle tillſtädia att wid *Executionen* hans Drängiar måtte få blåtta hennes Kropp/ eller afriſwa hennes Kläder/ emådan hon allareda hade låtit laga

en

en swart Tröja till reds med en rum Utrundning om kring Halsen / på det han i sitt Ämbetes förrättande ikke skulle hindras. Hwarpå hon sitt Kläde af Halsen tog / wisandes honom den samma uti Tröjan. Detta / säger iag / eder till Blygd / talar iag billigt med *Paulo*, eder som wilien hållas för kyske okk ärbare / de j likwäl edra Bröst blåtten / det denna Mörderskan åkk Skiökian ei wille tillstädia / att man nästan skulle sluta / att hon mera Blygd okk Höflighet uti sin lilla Finger / än J uti eder hela Kropp / hade. 1 Cor. 6,5. & cap. 15, 34.

§. 14.

Nu hörer än widare huru iag kallar eder Dräkt förargelig / emädan den intet annat än Förargelse åstad kommer / dels hos edra jämlika okk andra Qwinnor / som taga af eder ett ondt Effterdöme / okk snart eder lättfärdige Dräkt härma. När *Syrach* säger: **Den som kommer wid Tiäro / han besmittar sig / den som omgås med de Högfärdige lärer Högfärd /** hafwer han offta gifwit mig Tillfälle att undra okk tänkia wid mig sielf / af hwad Orsak han enkanner- Syr. 13, 1.

nerligen förmälar om Högferd / emådan det i lika måtto sannas om andra Odygder / hwilka den ene af den andra lärer. Af Drinkare lärer man drikka; af Horkarlar bedrifwa Hordom / af Guds Namns Försmådare / bannas okk swäria: af Wredsinte Kif okk Träta / för hwilken Förargelse Konung *Salomon* oß warnar uti sina Ordspråk. Men när iag hos mig öfwerlagt / huruledes Högfärd warit Menniskiones första Synd uti Paradiset / den wj sedermera alla utaf wåra Föräldrar ärft / så undrar iag ei mera på *Syrachs* Språk. Ty effter wj af Naturen allareda äre bögde till Högfärd / så är ei något Under / att wj snart förargas af de Högfärds-Dårar / okk fölia dem uti lättfärdige Kläder effter. Till andra Odygder / Dryckenskap / Swordom okk Horeri hafwer än mången Menniskia en Styggelse; Men alle äre wj benägne till Högfärd. Hwarföre iag okk på några Adelige Personer aktat / att de som tillförenne wore så sedige / att de med månge Skattar ei stode till att beweka / att låta se alldrig så litet af sin Kropp oskylt; Likwäl så snart de råkat

Prov. 22, 24. 25.

ibland

ibland annat blåttat Frutimmer / utan Drögzmål sådan förbannat Dråkt wedertagit / okk blåttat sig så mykket som någonsin de / hwilka dem denna Förargelsen förorsakat : We Eder I nakne Qwinnor / som så förleden fromme okk dygdige Siålar! We ropar Jesus öfwer eder / når han säger : We Werldenne för Förargelse skull! we den Menniskia som Förargelse åstad kommer. Honom wore bättre att en Qwarnsten wore bunden wid hans Hals / okk han sänktes i Haffsens Diup. Såsom man dränker Hororne som sina Barn om Halsen brakt: Så skulle man effter Christi Ord Eder *tractera*, emådan I så många Siälamord genom Förargelse begån. *Matt.18,6.7.*

§. 15.

Detta skier ikke allenast på **edra jämliker** / utan okk förnämligast på **Mankiönet** / uti hwilkas Hierta i genom denna förargelige Dråkten **onda Tankar okk Lustar** uptänden / hwilka sedermera af sig föda **Synden / Hordom okk Äktenskaps brott** / efter *Jacobi* Beskrifning. Uti Wittenberg besökte iag en *Jac.* 1, 15

gång

gång en ärlig gammal Mann / hwilken iag älskade som min Fader : När iag til honom kommen war / fans uti Salen ibland andra Qwinnor en Adelsdam / som för wåra okk andras Ögon bar sina Bröst blåtta / dem hon skiäligen bort skyla. Tå frågade mig den ålderstegne Mannen hemligen med smålöje : Herr Pastor / hwad tykkes eder där om ? Är det icke en skiön Jungfru-bonad ? Jag kunde i hennes okk andras Närwaro icke wäl swara der på / okk gaf honom Lägenhet att säja på Latin : *Sunt irritamenta malorum* : The äro Retelser till det Onda. Korteligen / men diupsinnigt talt ! Wi wilje sådant med en *Historia* bewisa / hwilken *D. Mejer* uti deß 6. Bönandacht om den borttappade Sonen / okk för honom *Engelgrave*, omtalar : Nemligen / att när *Philippus* then andra Konung i Spanien / red uti Madrit omkring sig att förlusta / skulle han hafwa bliswit warse en öfwerallamåttan skiön Qwinsperson / som såg ut genom Fönstret med blåtta Bröst / uti hwilken Konungen så stort Nöje funnit / att han henne genom sina Häffbyxar låtit på

pag. 160. Part. I Luc. Evang p. 234. b.

Slåt-

Slättet hämta. Att denna ei med Flit retat Konungen lyser klarligen af hennes Kyskhet. Ty når Konungen henne sin Älskog uptäkte/frågade hon hwad som hade kunnat hans May:tt till en slik Kiärleek beweka/ okk i hans Hierta en sådan Låga uptända? Tå Konungen henne härpå swarade: Edra skiöna hwita Bröst; sade hon: Man måtte ofelbart te sig en så stor Konung uti herligare Skrud/ iag will mig strax hos E. May:t uti en behageligare Prydnat åter infinna. Men så snart hon war hemkommen/ giöt hon siudhet Watn på sina Bröst/ hwaraf ganska wederstyggelige Blåsor uprunno/okk hon röd/ ja som en Spättelsk utsåg/ Uti hwilket Tillstånd hon sig igen på Slättet/ i sin ståteligaste Skrud förfogade/ blåttade sina Bröst/ säjandes till Konungen Äre dese de Bröst som minom Konung så wäl behagat? hafwa de E. May:t till Kiärlek bewekt? Hwaraf Konungen förskräkt/ af sitt onda Upsåt okk förehafwande återwände.

§. 16.

Kunnen J nu häraf merkia/ hwad

blätta Bröst hos Manfolken förmå uträtta / om en skiönt de icke upsätteligen retas / så låter detta tiena till Swars på eder wanlige Ursäkt: Wj kläda oß ingen till behag / ho hafwer att se på oß? wil någon förargas af Oß / det kunna wj ei hättra. Ingen / Ingen annan än j råder derföre / ty J skulle icke gifwa slik Förargelse genom edra blätta Bröst / så kunde Mankiönet ei heller någon Förargelse däraf taga. Kiäre! Låter icke falla eder för swårt at höra de gamle Kyrkiones Lärare om detta ärendet. När i sägen: Gudh okk wårt goda Samwete är Wittne / att wj uti ingen ond Mening kläda oß så blätta; så swarar Eder den kyske Fadren *Augustinus*: *Statuamus hoc veriſſimum eſſe, non tamen ex hoc excuſabilis es apud DEum, nec etiam apud mundum.* Wj wilnom tro det wara sant / du äst likwäl fördenskul icke urſäktat / hwarken för Gudh eller Werlden. När någon icke tager sig till wara / utan kastar en Sten i Wädret / okk dräper därigenom någon annan / warder han icke

genom

genom Lagen skiäligen dömd till döden? Måste icke den som grafwer ena Watugrop okk den icke tillkäkker med Flit/ med rätta betala Skadan när något Kreatur störter där uti? Ty så lyder Guds Förordning: **Om någor öpnar ena Grop/ eller gräfwer ena Grop/ okk täkker henne icke till/ okk en Oxe eller Åsne faller så der uti. Tå skall Gropenes Herre lösa thet med Penningar.** *Exod. 21, 33. & 34.* En Watugrop tiener den torsliga/ okk skader likwäl den oförsiktiga. I lika måtto/ Tu högfärdige Qwinna/ som kan wara ett tienligit **Medel** tinom Man emot **Oskyskheten**/ warder genom tin **öfwerdådige Dräkt** androm till en **Förargelse** okk **Orsak** till en ewig **Förtappelse.** Ty så talas om en äkta Hustru uti Ordspråksboken: **Drikk Watn uti af tina Gropar.** *Prov. 5, 15.* Men en slik Grop uptäkkes oförsiktteligen/ när Qwinnan uti lättfärdig Skrud (**med blåtta Bröst**) framträder. Okk tå faller en Oxe eller Åsna der uti/ när en oförständig gapar på en sådan Dräkt/ åkk låter sig till onda Begärelser retas. Uti hwilken händelse deß Siäl lär fodras utaf

Qwinnones Hand / emådan hon med sin Klädebonad der till gifwit Tillfälle / okk slik Olykka icke afwändt. Uti sådan Mening skrifwer *Tertullianus : Quid alteri periculo sumus ? Cur alteri concupiscentiam importamus ?* Hwi åre wj hwar andra inbördes farlige ? Hwi reta wj hwar andra till onda Lustar ? *Nescio an impune abeat, qui alteri fuerit causa perditionis ; perit enim ille simul in tua forma si concupierit & admisit jam animo quod concupivit, & facta es gladius illi.* Jag wet icke om den må slippa ostraffat / som hafwer warit Orsak till en annors Fördärf ; Ty han förgås i det han dig åskådar / når derigenom onda Lustar uptändas i hans Hierta / uti hwilket han allareda Odygden begångit / till hwilken han begärelse haft / okk altså åstu honom till ett tweäggiat Swärd worden. *Certe ut culpa vaces, ab invidia non liberaberis* ; Sannerlig / om Tu än wore ganska oskyldig / skulle Tu än tå bära tillijka med honom Skammen. *Ut dum in alicujus agro latrocinium*

lib. de cultu fœminarum.

geſtum eſt, crimen quidem Dominum non conſtriugit; dum res tamen ejus ignominia notatur, ipſe quoque infamia adſpergitur. Lika ſåſom / när ett Mord eller Röfwerj ſig tilldragit på ens Ägor / ſå kommer wäl ſielfwa Gierningen icke Ägaren till Laſt; Dock emädan hans Grund är genom en ſkamlig Gierning förnedrat / måſte ock han bära endels Skammen. *Expingamus nos, alteri pereant, ubi eſt ergo: Diliges proximum tuum ſicut teipſum?* Derföre säger intet: Låter oß braſka ock hålla wårt Prål / det må deraf förargas ock deröfwer förgås / ehwem ſom will. Men hwar bliſwer då detta: Tu ſkalt älſka tin Näſta ſom tig ſielf? Härlige åre ock de Ord ſom finnes uti Påſwens *Clementis Conſtit. Apoſt.* hwareſt han ſå talar: *Quanquam tu non peccandi ſtudio hoc nefas commiſiſti, ſed tantum cultus cauſa, tamen non ideo effugies pœnam: quia illo ornatu coëgiſti aliquem, ut ad te concupiſcendum induceretur, nec adhibuiſti cautionem, ut nec tu in peccatum incideres, neque* lib. II c. 9.

alii in scandalum: Fast om Tu ikke denna Synd med Flit begångit hafwer / utan allenast för en Prydnat skull / lärer Tu likwäl ikke undrymma alt Straff / effter Tu genom slik Högferd okk Kläde-Prål någon twingat / att han är blefwen retat till att stå effter dig på olofligit sätt / okk hafwer ikke brukat en rätt alfwarsam Försiktighet / att hwarken Tu sielf eller någon annan genom tin Förargelse i Synd måtte falla.

§. 17.

Hafwer det nu en sådan Beskaffenhet med deße / hwad skall man wäl säja om Eder i käte Systrar / som med Flit pryda eder okk Brösten framten / eller åkk snart skåden edra Bröst / snart åter igen akta på Manfolken / om the kasta Ögonen på edert Kram / okk af then onda Gnister uti sitt Hiertas-Skiöre taga okk tända willia? Är nu ikke eder Dräkt / som blåttar Brösten i så måtto en förargerlig åkk en Diefwulsk Osed? Hörer den H. Fadren *Bernhardum* här om döma: *Si Vir vel Mulier se ornaverit & vultus homi-*

Ep. ad Eustochium.

num

num ad se provocaverit, etsi nullum, inde sequatur damnum, judicium tamen patietur æternum quia venenum attulit si fuisset qui biberet. När en Mans- eller Qwins-Person sig pryder / okk derigenom alles Åsyn till sig wänder / fast om än Skada eller Synd derigenom ikke förorsakas / skall den samma ikke deß mindre lida ett ewigt Straff / derföre att hon satt fram Förgifftet / om någon hade funnits som det hade welat smaka.

§. 18.

Denna Klädebonad hafwer HErren Gudh sielf uti sitt alldraheligste Ord / såsom okk gamla okk nya Kyrkiones Lärare / genom många Liknelser / såsom förargelig okk till onda Lustar retande afmålat. Salomon kallar en slik Qwinnas Hierta eller Bröst Snara okk Garn: annorstädes säger han / att den däraktige Ynglingen föllier Qwinnan uti Horeskruden / som en Fogel skyndar sig till Snarona / okk wet ikke / att det giäller honom om Lifwet. Där betienar han sig af den Liknelsen om Fogelfångeriet. Diefwu-

Eccl. 7, 27.

Prov. 7, 23.

len är Fogelfängiaren; Deß Sång- och Lokfoglar äre de liufligt slungande okyske Qwinnor; Betet och Nätet äre deras blåtta Bröst; De enfaldige oförsiktige Foglar / de dåraktige Ynglingar och Mån. På denne Liknelsen hafwer *Clemens Alex.* sitt afseende när han skrifwer: *Fœminis caput tegere, & vultum adumbrare justum est; neque enim honestum est corporis pulchritudinem esse hominum aucupium.* **Att Qwinfolken betäkkia sitt Hufwud och Ansikte/** (mykket mera Bröstен) **är tillbörligit och siäligt. Men det är obilligt/ att Kropsens Skönhet länder Menniskonen till en Snara.** Eho som åstundar att läsa denna Liknelsen widlyftigare utförd / kan beså *Engelgrave.*

l. 1. Pædag. c. 10.

Luc. Evang. P. II. p. 331.

§. 19.

Tertullianus liknar detta Qwinno-Prål wid ett **Säte och Skådeplatz af all Okyshet och onda Lustar /** när han skrifwer: *Studium periculosissimi decoris, elaboratæ libidinis suggestum.* **Den Bekymmersame Ähåga att pryda sig är Okyshetenes Skådeplatz.** *Comœdianten* är Hordoms-Dieswu-

lib. de cultu Mulierum.

wulen; *Comædie*-Klädningen Qwinnors Bröst-blottande Dräkt; Skådeplatsen sielfwe Bröstен; okk de nyfikne Åskådare äre de dåraktige Manfolken. Andra taga en Liknelse af **Smeder**/ hwilka då de sin Näring idka willia/ **tråda Bälgorna okk upblåsa Elden:** Åfwen så säja de/ När Helfwetes Smeden Diefwulen ärnar **upblåsa onda Lustars Glöd** uti Manfolkens Hierta/okk sinedia Hoteredskap eller Hordoms Synd/ så brukar han de genom Anddräkten **sig uphåfwande åkk nedfallande blåtta Qwinnobrösten/ i stället för Bälgor**; åkk deßas Mening hafwer gifwit oß Anledning till detta Wärkets Öfwerskrifft. Än finnes några som låna en Liknelse af Slaktarena: När deße ärna sälja det magra Kalfkiötet/ läggia de det främst på Bänken/biudandes det hwar Man; Deremot de likwäl ett fet Stykke Kiött giöma/ till deß en god Wän kommer/ hwilken de det afläta: Altså säja de/ gifwa de lätte Qwinnor/i det de sina Bröst lika som till Salu biuda/ nogsamt tillkiänna/ huru giärna the wilia wara af med sin Kyskhet.

§. 20.

§. 20.

Jag hafwer för detta uti en offentlig Predikan / i några Adelige giffte så wäl som ogiffte Personers Närwara / då de med slik oanständig Dräkt uti Kyrkian sig infunno / föliande Liknelser brukat / som utan Nytta ei äre afiupne / i det några sedermera ett slikt *Mode* aflade: **Gifwe Gud / att på det iag nu skrifwer / när andra sådant läsa / en slik Bättring föllia måtte!** Jag liknar eder (predikade iag frimodelig) med blåtta Bröstен wid *Sirenerna* (Haff-Fruer) hwilka till Öfre delen in till Median äre like de fägreste Mör / hafwandes gult Hår / wälförmerade Bröst / en Sniöhwit Hals och Armar; Men till Nedre delen äre skapade som en Fisk. Den som deras liufliga Stämma hörer / råkar derigenom i en Sömn / och gifwer dem Tilfälle att äta honom up. Slike bedrägelige *Monstra* (Widunder) och Mordiske-sinnade Haff-Fruer ären j lättfärdige Qwinnor. J wisen wäl genom eder Krops blåttande eder Skiönhet / och låten igenom edert liufliga siungande höra edert Röst: Men eho som eder skåder

och

okk hörer/ warder uti ond Lusta okk Kiärlek insöfd/ okk sålunda kommen i honom som Mörderskor/ om hans timeliga Lykka okk Åhra/ ja wäl alldeles om hans Siäls ewiga Salighet. *Vid. Alciatum.* Embl. 115.

§. 21.

Jag liknar Eder wid **Förrädare.** När dese ärna en Fästning förråda/ är deras största Åhoga/ huru de måtte komma Fienden på Wallen eller Murarna/ wäl wetandes/ att då gemenligen sielfwa *accordet* (öfwergifften) pläger följa. Diefwulen will Edor okk Männernas Hierta/ såsom Guds Fästning/ genom Okyskhet okk Hordom giärna intaga/ okk sig dem bemäktiga/ hwar til han eder såsom Förrädersker/ brukar/ då i den dubbla Wallen/ som kringhwerfwer eder Hierta ypnen/ tillåtandes att man wid den samma kommer/ öfwer hwilket Gudh nu så wäl som fordom öfwer Israelitiske Owinfolcket genom *Ezechiels* Munn måste klaga: **Tu låter hantera tina Bröst/ okk i Ungdomenom krama tina Spenar/ tu bedref Horeri okk brann i Lusta till tina Bolare/ hwilkas Lusta war som Åsnars okk Hästars.** *Ezech.* 23. 3. 10. seq.

Hwar-

Hwaraf händer/ att Eder **Hiertas Fäſtning** okk **Kyſkhetenes Borg**/ warder **Horediefwulen** giſwen till ſpillo/ okk alla Dygder ſedermehra ödelagde.

§. 22.

Jag liknar Eder (predikade iag ytterligare) wid **Mordbrännare**/ ſom kaſta Elden uti Kyrkiorna eller Huſen/ läggiandes dem därigenom uti Aſkan. **Hwar okk en from Chriſtens Kropp är then H. Andes Tempel**/ okk en **Boning för den H. Trefaldighet.** Edra blåtta **Bröſt** äro **Skiöraſten**/ſom förwarer Okyſkhetenes **Eld**/ hwilken ſedermera genom edra liufliga **Ögons-Strålar** utſpridas/ af Männernas **Ögon** emottagas/ till deß en Låga uptändes uti **Gudz Tempel**/ hwilken förtärer alla **Dygde-Målningar**/ okk ſiöſt det alldeles i **Aſka** lägger. Detta kommen I åſtad/ okk giören Eder icke ens något **Samwete** öfwer ſlikt förfärligit **Mordbrenneri**/ der likwäl *Ap. Paulus* ſäger/ **Hwilken Guds Tempel förderfwar**/ **honom ſkall Gudh förderfwa.** Det är timeligen okk ewinnerligen ſtraffa/ ſå framt icke en ſanſkyllig Bot okk

Joh. 14, 20. 1 Cor. 3, 16, 17 & 6, 19. 2 Cor. 6, 16.

1 Cor. 3, 17.

okk Förandring af en sådan förargelig Kläde-Dräkt der på föllier. Kunnen I nu se okk förstå/ att eder Krop-blottande Dräkt är en högstskadelig okk till onda Lustar retande Odygd? Så beder iag nu Eder för Guds/ ja för eder egen Saligheds skull/ att skyla eder blotta Lekamen/ okk att föllja *Tertulliani* Förmaning: *Oro te, sive Mater, sive Soror, sive Filia, secundum annorum nomina dixerim, vela caput; Si Mater, propter filios; si Soror, propter Fratres; si Filiâ propter Patres: Omnes in te ætates periclitantur.* Jag beder tig tu må wara Moder/ Syster eller Dotter/ eller hwad Namn tu efter Åldren hafwa bör/ betäkk titt Hufwud. (giöm tina Bröst) Åstu en Moder/ för Sönernas skull; Åstu en Syster/ för Brödernas skull; Åstu en Dotter/ för Fädernas skull. Ingen Ålder finnes som ikke aff tig någon Skada taga kan. *De veland. Virg.*

§. 23

Widare kallar Jag eder blåttande Dräkt/ ett dårakttigt Wärk. En Dåre är den/ som någnt giör/ till hwilket

han

han ei förmår wisa grundeliga okk fullgoda Skiäl. Nu hade iag wäl Lust till att fråga Eder med den gamla *Chryſoſt.* *Homil. 10. ad Col.* *Quid ornaris? dic quæſo, ut viro placeas? igitur domi hoc facias. Hic vero contrarium fit. Si enim proprio placere vis viro, aliis ne cura ut placeas. Si vero aliis placere vis, non potes placere tuo.* Kiäre säg mig hwi pryder Tu tig? till hwad ända kläder Tu tig så ståtelig? Skier det till att behaga tinom Mann? så skulle Tu det hemma giöra. Men här skier nu twert emot/ i det Tu sållan dig pryder med mindre Tu ärnar att spatzera ut. Åstundar Tu att behaga tinom Man/ så giör tig utan Bekymmer huru Tu måtte kunna behaga andra. Men är Tin längtan deße att täkkias/ kan Tu tinom Mann icke wara till nöjes. Jag gaf deße Ordens Mening uti förberörde nitälskande Predikan sålunda: Ach! Säger mig/ i nakne skamlöse Qwinnor/ hwem till Behag kläden i Eder så blätte? Edrom äkta Maka? det är en Galenskap okk Tokeri/ emådan han wäl wet edert

Till-

Tillstånd / okk kan hafwa sin Ögne-fägnad okk Nöje af Eder enär han behagar. Giören j det att täckias androm / så tager Diefwulen wid eder / om ikke Bot okk detta onda Upsåts Förandring hos eder föllier. Jag mercker nästan att j förskräckiens öfwer mina hårda Ord / okk att iag nämnar den Onda. Men frukter icke så mycket för Diefwulen / som för sådana Gierningar okk Högfärd / som giör eder till Diefwulens Träler. Ty den som giör Synd / är af Diefwulen / säger *Johannes* Christi älskelige *Apostel*. 1 Ep. 3, 8.

§. 24.

Men j Ogiffte / hwad utseende hafwen J med eder Nakenheet? Till afwentyrs ärnen j allmänt wisa eder Skiönhet? O j Dårar / *quæque latent meliora puta*:

Hwad med Flit giömes
Det dyrbart dömes.

skrifwer *Poeten Ovid.* Skiöna Saker plägar man gemenligen förwara / betäkkia okk inwefwa / såsom kostelige Beläten / Mälningar / Guldringar / Perlor okk ädla Stenar. Den håller man ju för *Metamorph.*

ett Tok / som dageligen wille prāla med slika Klenodier / emādan deras Wārde okk Skiönhet dārigenom skulle mārkeligen aftaga. Nu giörer sielf *Applicationen* på Edra Bröst / okk dömer om det icke ār en Galenskap / dem att blātta.

§. 25.

Hörer ānnu mera. Eder Drākt ār **omenskelig okk Barbarisk. Ty ingen hafwer någonsin hatat sitt egit Kiött / utan heller föder okk fodrar**
Eph. 5, 29. **det** / effter Apostelens Ord. Men hwad Skiötzel finnes hos Qwinfolken / som uti den kallaste Wintren Halsen / Armarna okk Brösten / Lemmar som minst tāla / blātta / ja / så frysa / att Tānderna skallra / okk når de då uti warma Rum komma / sig sielf allahanda Anstöter på-hörda / Hierte- okk Hufwudwārk / med en otalig Hop af allehanda Fuktigheter okk Flußar. Wi ogilla det / att nāgra Päfwiske Skriftefäder pālāggia wisa Personer till Syndabot / att gå i skarpaste Wintren nāgra Mil barfotat öfwer Sniö okk Is: Ja / wi förkasta okk det / om nāgra af deras Folck sielfkrafde ntaf en inbillat Helighet något slikt giö-

ra /

ra / efter *Paulus* skriswer: De haswa wål ett Skien af Wisdom / genom sielftagen Andelighet / okk Ödmiukt / okk dertigenom att de ikke skona Kroppen okk giöra ikke Kiöttena des Åro till des Nödtorfft. Hwad skall man nu säja om eder j nakne Qwinnor? Skulle man ikke med Skiål kunna kalla eder Diswulens Martyrer / emådan J Eder Kropp ei spara / okk honom sin Skiötsel neka? Om HErren Gudh eder slik Hårdhet hade befallt / då skullen J snart som swaga Kårtl wilja anses / rynka på Axlarna okk gå eder Wåg med Ynglingen hos *Matth.* Men nu j sådant giören Högferds okk Hordoms-Andan till Tienst okk Åhra / låten J Eder sådant ikke falla för swårt / med eder Hålsas affaknat / okk Salighetenes största Fara. *Coloss. 2, 23.* *c. 19, 22.*

§. 26.

Hwad skall iag ån mera säja? Eder neslige Dråkt är Okristelig / genom hwilken j Eder Frälsare Christum wanwyrden. Många ibland eder hafwa en Plägsed / att de emellan sina Bröst hängia ett Demante Korss eller af Gull gu-

ne Crucifix; okk skulle man ikke kunna säja/ att j hängien Christum än i Dag emällan twenne Röfware/ lika som fordom de ogudachtige Judar giorde på Golgatha Berg? Ytterligare när J eder så blotten/ försmäden j JESU Lidande/ hwilken uppenbarligen lät sig blåtta/ på det han eder nakne Högfärd skulle bota okk genom sin alldraheligste kyske Krops blåttande/ eder okk alles wår Synda-Nakenhet för Guds sin Himmelske Faders Ansikte skyla okk tilltäkkia. Icke deß mindre blåtten j utan all Sky deße Lemmar; gifwandes Tillfälle någorlunda att säja/ att detta är Korßfästa okk afkläda Guds Son på Nytt. Ty edra Kroppar äre Christi Lemmar. Ser man altså här utaf eder skiöna Christendom/ i det j den nakne JEsum på nytt bespotten/ okk om honom icke hafwen så helige Tankar/ som den fromma Ungerske Konungs-Dottren okk Landgrefwinnan i Thüringen/ om hwilken *Surius* uti hennes Lefwernes Beskrifning (19 *Novemb.*) berätter/ att då hon på en Tafla blef warse JEsum hängiandes naken på Korset/ detta Åskådande

Hebr. 6, 6.

1 *Cor.* 6, 15.

henne

henne bewekt/ att aflåggia sin kostelige Skrud okk att säja: Är denna Guds älskeligaste Son/ okk hånger här naken skilt ifrån all Werdslig Prakt/ huru kan iag då wara Gudz Barn uti denna min yppiga Klädning? Är detta min Frälsare okk hånger här i stor Fattigdom/ huru kan iag finnas ibland de Frälste/ effter iag mig wid högfärdige Kläder okk stort Ståt hafwer bundit/ fästat/ fångslat? Detta helige Hufwud är för min skull med hwaßa Törne krönt/ okk iag fläter mitt Hår med de dyrbareste ädla Stenar äkt Demanter? Är det den Tak som honom bör för Återlößningen? Förbannat ware den styggelige Högfärden. Ach att i alle så woren sinnade/ okk i Betraktelse af JEsu på Korset hångiande Nakenhet snarligen med Eder nakne Högfärds Dråkt måtten afslå!

§. 27.

Nu giören mig än så mykket till willes/ okk gifwer gran Akt uppå huru den Grekiske Kyrkio-Läraren *Chryſoſt.* (der Högfärd/ såsom en okristelig Odygd

straffar. Deß Ord lúda uti den Latiniska Uttálkningen sálunda: *Sumtuositas scenæ Tragedis convenit, hypocritis mimis & saltatoribus: Mulieri vero fideli alia sunt à DEo data indumenta, nempe ipse unigenitus Dei Filius. Quotquot enim in Christum baptizati estis Christum induistis.* Stort Stát i Kläder anstar allenast *Comœdianter* / Pikkelheringar okk Linedantsare: Men en Christtrogen *Matrona* hafwer undfátt af Gudh andra Kläder / Guds enfödda Son sielf / som *Paulus* ságer: Så många af eder som áren döpte j hafwen iklädt eder Christum. *Die mihi, si quis tibi regalem dedisset vestem, tu vero supra illam servi quoddam nacta indumentum superindueres, annon præterquam quod dedecus committeres, pœnas quoque merito dares? Cæli & Angelorum Dominum induta es & terrenis adhuc immoraris?* Ság mig om någon hade skánkt dig en Konungslig Skrud okk Tu hade fátt annorstádes en ringa Tienstepigas Paltar / okk wille deße draga öfwer den förra / skulle du icke derutinnan dárakte-

Homil. 10. ad Coloss.

akteligen handla / okk till Ofwerflöd med rätta derföre straffas? Tu hafwer ikkådt JEsum Himlarnas okk Änglarnas Herre / hwi hänger då ditt Hierta ännu wid det Timeliga?

Hac ideo dixi quod magnum quidem in-seipso malum est studium illud ornandi, etiamsi nullum aliud malum ex eo nascereturr, sed liceret tuto & citra periculum habere. Detta hafwer iag till den ändan sagt / att man måtte aftaga / huru den omwårdnat att pryda sig / är en stor Synd / om än intet annat ondt der på följde / okk man sig i det öfrige utan Fara deraf kunde betiena.

§. 28.

Enteligen kallar iag åkk eder Högfärds Dräkt högstskadelig / hwilken intet annat / än Guds Straff eder öfwer Halsen drager. Af hwilken Orsak nitälskande Predikanter / så wäl innom som utom den Lutherska Kyrkian / sådant högeligen fördömt. Ibland Oß Lutherska straffar denna Bdygden att bära blåtta Bröst Herr *D Danhauer* (1) *D Mengering* (2) *Dock*, Schubart (3)

(1) P. II. Lac. Cath. p. 97.
(2) Scrut. Conſc. Cath. p. 761.
(3) P. II. Delic. Cath. p. 666.

Ibland de Romerſk-Catholiſke *P. Albertus de Albertis*, hwilken en hel Bok om Qwinnors Ståt/ åkt i den ſamma ett ſerdeles Stykke om den blåtta Dråkien ſkrifwit. I lika måtto *Engelgrave*, ſå wål in *Luc. Evang.* (1) ſom okk uti *Panth.* (2) men i ſynnerhet widlyfteligen *in Cælo Empyr.* (3) utur hwilken wi många Stycken till denna Skrifft lånt okk infördt hafwa / emådan denna Boken uti få Händer finnes. Sant är det/ att hos *Navarrum* en Romerſt *Caſiſt*, är en ſlik Ordyg att gå med blotta Bröſt ingen dödelig Synd. Men han warder af alla ſina Medbröder ſtraffat/ ſåſom af *Thoma*, *Leſſio*, *Azorio*, *Svarezio* okk fiere / ſom en ſlik **Klädeform** uttryckeligen kalla en **dödelig Synd** / hwar om man kan läſa *Engelgrave*. Den *reformerade Alſtedius* uti ſin *Theol. Caſ.* håller okk derföre / att Qwinſolken kunde wål gå med blåtta Bröſt / om det ſå wore uti ett Land wedertagit; **Men detta gäller icke / ei heller är det wål dömt.** Chriſtne böre icke ſe på Landſens Bruk okk Wana / utan uppå Gudz Bod / Kyrkiones Wana / okk hwad hon

(1) P. II. p. 331. ſeq.
(2) P. I. p. 190. a.
(3) P. II. p. 642.
Cæl. Empyr. P. II. p. 645. b. ſeq. cap. 19. p. 379.

på

på Gudz wägnar förbiuder eller befaller. **Wår Gudh kallas icke en Wana/** skrifwer *Lutherus*, **utan Sanning/ okk wår Tro håller sig till Sanning/ som är Gudh sielf/ men icke till Wanan.** På Menniskiornas Wana att synda/ följer Guds Wana att straffa. *Tom. 2. Jen. fol. 175.*

§. 29.

Uti betraktande af alt detta/ hafwa de gamle Christne haft ett Ordspråk: **När Tukt okk Blygd faller hos Qwinnokiönet/ är Guds Straff merendels förhanden.** Den salige *Lutherus* är af samma Mening/ när han uti sin Hus-Postilla på *Mariæ* Besökelses Dag/ klager öfwer Qwinnors Flätt- ja/ okk således sluter: **Men sådant är ett wist Tekn till det tillkommande Straffet/ enär Blygd hos Qwinnokiönet förswinner.** *fol. 842*

Jag påminner mig/ att iag hafwer läsit uti Botpredikningar som äre hållne i Tyskland/ näst för än det Kriget/ som 30 Åhr påstod/ brast uti Låga/ att de ifrige Botpredikanter öfwer Qwinnors Prål okk Skamlöshet/ särdeles deras blåtta Dräkt/ högeligen klagat/ åkk them Gudz Straff

förkunnat hafwa. Men är wäl något af deras Ord fallit neder på Jorden? Är icke/ Gudh hättre/ det förkunnade Straffet/ den bebodade Olyckan/ dem hopetals öfwerkommen? Snart kommo Soldaterne som blåttade ärlige Hustrur och Jungfrur oförskämt/ wåldförde och skiämde dem wäl till döds/ afskuro dem sedan Bröstен/ och bedrefwo med dem sådana grufwelige Ting/ att man för kyske och blygsame Öron ei drifstar sig om dem att tala. Tå råkade mången ärlig Qwinna uti en sådana Nöd/ som fordom Hårtigens *Giſulfi* kyska Dotter wid *Longobarderna*s Infall uti Italien/ att de och till att frija sin Mödom/ wäl hade haft behof det Medel/ af hwilket hon sig betiente. Ty om henne förmåles/ att hon uti rutit Foglekiött sina Bröst förwarat/ och genom den olidelige Lukten Soldaterne ifrån sig drifwet haftwer. Snart kom den grufweliga Pestilentien/ uti hwilken man såg Etter-Båldar och brennande Karbunkel löpa uppå Bröstен/ af hwilka de en ålendig och ynkelig död togo. Snart kom Hunger och

dyr

dyr Tid/uti hwilken mängen Qwinnas trinna Bröst slaknade okk borttwinade/ så att de icke mera kunde däggia Spänebarnen/så att man wäl kunde instämma med *Jeremia*: Drakarna giwa sinom Ungom Spenarna/ okk däggia dem: Men mins Folks Dotter måste wara obarmhertig/ lika som en Struts i Öknene. Spänebarnena loder för Torst skull Tungan wed deß Gom. Jag menar att deßa för sin Högfärd okk blåtta Bröst hårdeligen hafwa pliktat. *Thren.* 4, 3. 4.

§. 30.

Den samma Guden som på den Tiden sin Rättferdighet till Följe Qwinnornes Högfärd straffat/ warder den samma på wåra stälte *Damer* icke lemnandes onåpst. Straffer han än skiönt icke strart med allmenne Landsplågor/ emådan han/ som en långmodig Gudh/ Tålamod med Oß hafwer/ på det wi oß måtte omwända okk bättra; så plågar han likwäl icke låta fattas på särdeles Straff/ okk omgås med mången stält Högfärd-Syster efter sitt Ord/ uti hwilket det heter: Hwarmed någer synbar/

dar/ der med warder han ått plå-
Sap. 11, 17. gat. Ty kiäre hwadan kommer det/ at merendels de Adelige okk Förnäme Qwinspersoner klaga öfwer ett trångt Bröst/ okk så många deraf moste dö? Hwadan komma Kräfwetan okk Bölder/ på Qwinnobrösten? Hwi hörer man så offta om deras Öpningar/ så wäl uti som utom Barnsängen? Gudh tuktar den Lemmen med hwilken man Synden bedrifwit. Gudh teknar det Rummet på det andra skola spegla sig deruti. Ach! att wårt Qwinnokiön detta wille betänkia/ okk när de se sådane Plågor på andras Bröst/ der hos betrakta/ att de dem tilltala: *in me intuens, pia casta & pudica esto*: Ser Tu mig/ så bättra Tig: Ja/ när de sielfwa äre med slikt bekaiade/ att de Gudh för denna wälmente faderlige Aga takka/ okk uti sanskyldig Ödmiukhet säja wille: HErre/ riså här/ okk liså där/ okk mig till Bättring kalla/ såsom den Gudfruktige *Abbedissa* Adelgundis/ hwilken *Anno* 646 skall wara afliden/ giorde. Ty när hon på sitt högra Bröst fick Kräfwetan/ den henne in till Andan yn-

keli-

keligen qwalde / tackade hon likwäl Gudh derföre innerligen. *Vid. Geier.* Slikt efterkom okk den helige Edilltrudis / en Konunga-Dotter af Engelland ; då hon i sin Ålderdom af en Bålda på Halsen stor Sweda led / tackade hon Gudh hierteligen / att han henne näpste på det stället / hwilket hon uti sin Ungdom blåttat / med Gull okk Perlor beprydt / okk altså dermed sig storligen emot honom hade försyndat. *referente Engelgrave.* *Postil. Part. II. p. 777.* *Luc. Ev. p. II. p. 443. b.*

§. 31.

På det iag med än bättre Efftertrykk måtte wårt Frutimmer öfwertala med det snaraste denna stygga Dräkt att lemna / will iag än ett skräckeligit Straff-*Exempel* omröra / huru nemligen / Gudh ware hos oß nådeligen ! Diefwulen bortförd en Fru / hwilken genom sitt Ståt lemnat androm ett ondt Efterdöme. Sådant hafwer sig / såsom det skrifs af *Engelgrave* tilldragit uti en Stad under *Genuesernes* Lagsagu / hwarest en Adelig *Dame* fans / som sig om ingen Ting winlade / utan allenast om Högfärd okk Kiötsens Lusta / upspinnandes stundeligen nya *Moder* okk Kläde-Dräkter. *Cæl. Emp. P. II. p. 640. b.*

Den-

Denna föll sidst uti ett swårt *Melancholie* eller Swårmodighet/ begynte jämmerligen att ropa/ säjandes sig wara af Guds stränga Rättfärdighet dömd till ett ewigt Straff. Hennes Skrifftefader kallades/ hwilken ock icke annat mente/ än att det wore en Satans Frestelse/ bemödandes sig att tala henne slika Taukar utur Sinnet. Men hon swarade: Jag hafwer alldrig giordt sann Bot ock Bättring/ utan lugit in för Gudh. De kostelige Kläder/ Ringar/ Arm- ock Halsband/ som giömes uti Skåpet (på hwilket hon med Fingret pekade) ock de Allmosor/ hwilka jag för mitt omätteliga Prål skull/ dem Fättigom nekat/ äre Orsaken till min ewinnerliga Förtappelse. Hennes Dotter sieg till henne/ ärnade henne trösta/ säjandes; Kiäre Moder/ gifwer eder till Freds/ ock förtwifler icke/ wj willie deße kostelige Kläder ock Klenodier sälja/ ock Penningarna till de Fattiga utdela. Tå gaff hon henne en grymm Upsyn/ ock sade/ af ett bistert Sinne: Gack från mina Ögon/ du förbannade Siäl/ emå-

emådan tag Tig så kosteligen utstofferat/ warder tag okk för din skull måst fördömd. Ty/ förr än tag Tig uti Gyllenduk klädde/ war ingen uti Staden/ om han än wore af de Förnämsta/ som sig så präktigt månde hålla: Sedermera är genom mitt wållande hela Staden så förledd/ att nu ingen som någorlunda ibland Adeln räknas/ finnes/ som icke uti en med Gull okk Silfwer *borderat* Klädning prålar. Som nägast hade hon talt deße Orden/ förän Diefwulen henne fattade i många Menniskiors Åsyn/ förde henne upp till Taket/ okk kastade henneså hårdt neder till Gålfwet/ att hon der af nödgades gifwa up Andan. Hwarpå en så wederstyggelig Lukt följde/ att alla nödsakades det Rummet att rymma. Gifwer noga Akt härpå i Mödrar/ som åren wane således edra Döttrar att bepryda/ okk dem ifrån sin Barndom Högfärds-Diefwulen att upoffra/ hurti tänken I det lår omsider gå eder i Hand? Män tro drägeligare än som denna? Skier det icke här i Werlden/ så

skier

sijer det wisserligen i den tillkommande. I medler Tid omwände Eder Gudh!

§. 32.

Jag skyndar mig till Slutet. Likwäl måste iag än ett Straff-*Exempel* framdraga om en Fru/ i Förhopning att wåra Adelige **Högfärds-Trålar** en leda till slik naken Högfärd torde bekomma/ emådan de ellieſt i en sådan Mening äre/ att de som Friborne i detta fall måge sig förhålla som dem lyster/ warandes ingen Lag undergifne. Men att denna Tankan fåfång är/ kan af följande Händelse nogsamt skönjas. *Alexander* den 7. hade gifwet en **Lag/ uti hwilken alle lättfärdige Kläde-Dräkter okk förargelige Högfärds-Moder wore förbudne.** En Adelsman med sin Fru satte sig upsåteligen emot denna Hälsosamma Lagen/ okk sade offentliga/ att **de till denna Kläde-Ordningen ei wille wara bundne.** Hwarföre Gudh dem i samma Rum så straffade/ **att de Dödssiuke wordo/ okk båda två sig till Sängs begifwa måste.** När de nu handgripeligen sågo Guds Straff/ ödmiuka-

miukade de sig/ utlofwandes att willia sig en så ährbar Lag giärna underkasta/hwarpå de okk båda igen till sin Hälsa kommo. Kunnen j än icke skiönia att eder Dräkt är en Högst-Straffwärdig Odygd? Hwad skall iag säja? Eder Dräkt wiser det nogsamt.

§. 33.

Så wredgens då öfwer denna fördömde Odygden som blottar Brösten/ I alle som kunnen och skolen/ förrän Gudh den starke Hämnaren begynner wredgas. Ach straffer denna straffwärde Synd j alle som wederbören/ förr än Gudh med Krig/ Hunger okk Pestilentia begynner att straffa! I Predikanter låter bättre edert Nit påskina/ okk farer icke öfwer denne Odygden med Räfwerumpan/ hwareft I henne finnen. Begynner i synnerhet att straffa Eder egna. We Eder I stälte Präster/ som efterlåten edra Qwinnor att gå blätte! We eder I Buk-Präster/ som tillstädien edra Döttrar att blätta sina Bröst! We eder som tålen på edra Hustrur okk Barn denna skändeliga okk Helfwe-

tes

tes Eld förtiehande Synden / hwilken I på andra med största Iffwer borde straffa. We eder / säger iag än en gång / Ty I kommen derigenom stor Förargelse åstad. Tå iag för mina Studiers skull mig på ett berömligit *Universitet* uppehölt / predikade en gång en förnäm *Theologiæ Doctor* med stor flit emot Qwinfolkens Prakt okk Högfärd. När Predikan war sluten / okk hans Dotter gick utur Kyrkian / hwilken med Gull okk Perlor så war behängd som en Fröken / wiste Borgarena okk Handwärks Folket med fingren på henne / säjandes med hög Röst / så att Jungfrun det wäl hörde / okk deröfwer rånade: **Kiäre / ser den ödmiuke Präste-Dottren / hwilkens Fader rätt nu så hård emot Högfärden predikade!** Sj sådan Upbyggelse giöra edra Predikningar / när I icke alldraförst på edra Hustrur okk Barn begynnen till att byggia.

§. 34.

Men hwad hörer iag? **En Buk-Präst / hwilken jämwäl Högfärds-Diefwulen red / skall hafwa sagt: Jag**

haf-

haſwer wäl åtſkillige gånger befalt mitt Qwinfolk att läggia af denna nakne Dråkten / efter de ellieſt ſig kunde ſitt Ståndt likmåtigt kläda / men iag utråttar der med ſå mykket ſom ingen Ting. Detta år ett Prof att Du ikke åſt en Man åkt Herre öfwer din Huſtru / ei heller annat wärd / ån att wara hennes Träl / &c. Skulle en Man ikke kunna ſådant ſin Huſtru neka? Säger Du / hon will ikke rätta ſig efter min Förmaning: Så tag detta Rådet i akt. Bruka hennes Skriffte-Fader / bruka hennes Slåkt / okk låt dem henne hårdeligen tilltala / på det hon må ſe att det år ei ditt Skiämt / utan ditt fulla Alfwar. Kunna då Orden ikke hielpa / ſå lår man ju finna utwäg henne den yppige Klädnaden att afhända / till de Fattigas Tienſt att förſälia / okk henne all Medel andra ſig att förſkaffa att förtaga. Dokk år iag i den Tankan / att denna *Extremiteten* lårer wara onödig / om en Man allenaſt låter ſe ſitt Alfwar okk Nit. Men efter wi äre ſielfwe Högfärds-Präſter / kunne wi den wäl lida hos wåra Qwinnor okk

Barn / om wj än skiönt för Skam skull nödgas betiena Oß af en så liderlig Ursäkt. Wj äre Buk-Präster/finna wårt Nöje enär wj af de Förmögne plägas okk *caresseras*, hwad wilja wj taga oß före? wj måste ofta sluta ett Öga till / okk med det andra öfwersee med deras Därskap.

§. 35.

O J Luthriska Präster/hwar finnes i medler Tjd Edert rätta Nit okk Jfwer emot Otukt okk Skamlöshet? Så framt j haden Lust eder Nitälskan att wisa / skulle j genom Öfwerhetens Tillhielp / förbiuda dem Kyrkian / sedan j dem hafwen straffat / okk de sig ikke bättra. J skulle ikke släppa dem till Skrifft eller HErrans Nattward/ (såsom det okk uti den loflige Magdeburgiske Kyrkio-Ordningen finnes befallt med följande Ord: Särdeles skola Qwinfolken / när de begå HErrans Nattward / så wäl som elliest altid / ikke blätta sig / okk alla de Dräkter som under Utdelningen kunna komma Förargelse åstad wid den helige *Communionen* afläggia) okk blygas där wid / att de Römersk-Catholiske mera Nit i

pag. 43. seq.

detta

detta Målet än J/ låten förspörja. Ty åtskillige Påfwar okk Biskopar hafwa giordt den alfwarsamma Ordningen/ att ingen Qwinna med blått Hufwud/ mykket mindre med blåtta Bröst/ uti Kyrkian skulle låta sig finna. Några Romerske Lärare äre så nitälskande/ att de icke tillstädia **Bröstblättande Qwinnor att nalkas Skrifftestolen/ eller HErrans Nattward/ emådan de genom detta blåttande en dödelig Synd begå.** Läser härom den offta-berörde *Engelgrave*, så warden i deras Omdömen okk *Exempel* i stor Mykkenhet finnandes. *Cal. Empyr. P. II. p. 646. b. seq.* Ett *Exempel* allenast will iag af honom taga om en Catholisk Präst/ hwilken de blåtta Bröstен/ med större Frimodighet/ än någon ibland eder straffade/ okk likwäl icke i Ogunst kom/ utan mykket gott uträttade/ okk till Belöning en Skrifte-Faders Ämbete erhölt.

§. 36.

Margareta den ädle Riddarens okk *Gouverneuren Johan Vasquez* Gemål/ hade uti Dygd/ Andächtighet och Mildhet emot de Fattige på den Tiden icke sin

like. Denna när hon sig uti Nederlanden uphölt/ hwarest Frutimret giorde ett stort Wärk af denna Dråkten / lät hon sig af Enfaldighet ock icke af någon ond Begiärelse der till förleda / att ock hon wederlog denna Bonad / behölt ock den samma då hon med sin Herre till Italien drog / ock der sammastädes en rund Tid lefde. I medler Tid föll hennes Herre uti en Siukdom/ till hwilken hon lät kalla *Pater Albertum*, hwilken så snart han sitt Ämbete hos den Siuke hade förrättat / ock kom till att tala med henne/ oansedt det war första gången / straffade han hennes Dråkt med ett fritt Mod/ förmanandes henne / till att förekomma all Förargelse / sina Bröst att skyla. Denne frimodige Påminnelsen behagade denna *Damen* så wäl / att hon honom sedermera till sin Skrifte-Fader walde / ock honom genom sina Betiente derom anmodade. Han gaf henne detta Swar tilbaka / att han sig aldrig der till kunde förstå / med mindre hon först sin Hals ock sina Bröst wäl hade öfwerhöldt / han wille icke betunga sitt Samwete med den dödelige Synden/

som

som hon genom detta blottande monde begå. Hon följde denna Förmaning otördröjeliga / skylte sina Bröst / och winlade sig därom / att och andra Qwinnor i hennes Fotspor måtte träda. Sidst när nu hennes Döds-Tima nalkades / och hon än wid sitt fulla Förstånd war / bad hon Margrefwinnan af *Milan*, med hwilken hon i sin Lifstid plägat ett förtroligit Omgienge / att hon på hennes wägnar täktes förmana alt det *Milanes*iske Frutimret / att det för Christi skull wille sin Nakenhet skyla. Dernäst befallte hon att hennes döda Lekamen måtte få sin Lägerstad uti *S. Pelagiæ* Kloster / hwilket hon hade *funderat* och instiftat för de botfärdige Skiöckior / att de där sin Nödtorft och Herberge kunde hafwa. I detta Hore-Kloster säger iag / åstundade hon att liggia / af följande Orsak / den hon sielff omtalte sålunda: Jag hafwer warit en Synderska / emådan iag älskat Horedräkten / ty will iag och bos de botfärdige Synderskor begrafwas. Hon befallte och att man henne slätt och rätt uti en sådan

Dråkt som Nunnorne bora / skulle swepa / okk utan alt Präl jordsättia. Alt detta kom en Skrifftе-Faders frimodige Warning åstad ! Således fann ett gott Ord ett gott Rum ! Fölier honom j Lutherske Predikanter / Gud warder okk eder sin Nåd förlånandes / att j ikke Spott okk Nesa / som j befaren / utan Beröm okk Åra / därigenom bekomma ; ikke Menniskiornes Gunst tappa / utan snarare winna. Efter eder död lära finnes Owinnor / som warda fållandes om Eder ett sådant Omdöme / som Churförstinnan af Sachsen om hennes Nitälskande Siäleförjare *D. Veller*, med Tårar fälte / säjandes : Wår Siäleförjare war likwäl en rättskaffans Mann. Han straffade oss wäl hårdeligen / men ikke deß mindre mente han det med oss hierteligen wäl. O huru härlig en *Parentation* öfwer en Hof-Predikant är denna ?

§. 37.

Nu wänder iag mig till Eder j Regenter okk Öfwerhets Personer / eder ödmiukeligast att påminna eder Plikt wa-

wara / att afhielpa denna Odygd / genom en serdeles Kläde-Ordning / ock edra Fruer att tillhålla / på slik god Ordning en Begynnelse att göra. Gudh hafwer Eder till den ändan insatt / att J såsom begge Lagsens Taflors Skydds-Herrar skolen förhindra Högfärds ock Hordoms Diefwulen / att han ei må understå sig att utpläna det Siette Bodet; ock i förmågo af detta edert Ämbete hafwen j stor Orsak sådant att afskaffa. Tager i detta Mål ett lofwärdigt Efterdöme af den berömde *Republiquen* uti *Venedig*, hwilken uti den store *Senaten* *Anno* 1648 den 14 *Jan.* denna gyllenne Stadga *publicerat*: **Ingom utan offentlige Horor skall wära förunt att gå naken ock blottat / uti denna Stadsens Kyrkior. Hwar äkta Mann skall hålla sin Maka ifrån denna Dräkten / der han icke wil mista sin Ära / ock warda straffat till Femhundrade** *Ducater*, **ock det utan anseende till Personen / han wara sig Adel eller Oadel.**

§. 38.

J äkta Män / åstunden J att hand-

hafwa Edra Hustrus Kyskhet / okk wara qwitt en besmittat Sång/så håller dem med Alfwara ifrån den nakne Dräkten. Hedningarna hafwa ju haft så stort Lius / att de kunnat skiönja / att slika Dräkter sätte deras Qwinnors Dygd i fara. Aldrig så snart hörde den ädle Romaren *C. Sulpitius Gallus* säjas om sin Maka / att hon hade låtet se sig med blåttat Hufwud på Gatan/att han ju hölt henne mißtänkt / okk skilde henne från sig. *Vid. Geier. ex Valerio Maximo.* Så högt låta okk de Turkiske Män sig wårda om sina Hustrurs Kyskhet / att de ei tillstädia dem att blotta sitt Ansikte. Hwar af händt är / att en fången Christen som några År bort åt hos en Turck tient/högeligen betygat/han hade alldrig fått se sin Herres Makas bara Ansikte/ som *Luth.* Sal. det wittnar om honom uti sin Förklaring öfwer *Gen.* De *Persianers* Sed till att förtiga. Sådant Nit låta Turkar okk Hedningar lysa emot denna förbannade Dräkten / okk i Christne blyges ikke att wara dem härutinnan Olike? Det will / som iag menar / ingen

De luctu Ebr. p. 247.

38. cap.

af

af eder giärna gå till Sångs med en Skiökia/ hwi tillstädien j då att edra Hustrur Skiökior like warda/ okk uti deras Skrud stoltsera. Ingen som något hafwer att säja öfwer sin Maka/ utan allenaſt Qwinno Trälar okk Slawar/ kunna en ſlik Dräkt i ſitt Hus gilla eller tåla.

§. 39.

J förargeliga Stålar/ ſom här till Dags genom eder lättfärdige Klädebonad retat mången till onda Luſtar; Eder beder iag för eder Salighet ſkull/ att j wille låta gå eder till Sinnes/ hwad iag här till om edra blåtta Halſar/ Armar okk Bröſt ſkriſwit/ okk them betäkkia/ på det ikke Gudh på den ytterſta Dagen må få Orſak eder Skam att uptäkkia. Jag säger eder det utan Sky/ att ſå framt J härmed ikke afſtån/ ſå warder Gudh eder bindandes med Mörkſens Kädior/ okk änteligen med Dieflarna till Helfwetet nedſtörtandes. Där warda de onda Andar niupa edra Bröſt med glödande Tånger/ ſom man är wan att giöra med dem ſom röfwa på Landswägar/ emådan j genom edert blåttande mån- 2. Pet. 2, 4.

mängens Hierta hafwen röfwat. Ytterligare försäkrar iag Eder / att der j icke genom denna min wälmente Skrifft wiljen låta eder af denna Odygden afstråkkia / så kan iag ei annat om eder döma / än att j måtten alldeles wara förhärdade. Ach! Satan hafwer länge nog eder i sin Tienst. Satan tiena edra Ögon / när j af Lättfärdighet kasten dem på andra: Satan tiena edra Händer / med hwilka J eder Barm utsmykken ock blåtten: Satan tienar edor Tunga / när J lokken andra eder Klädedråkt att följa. Satan tiena edra Fötter / när J spaßeren så blåttade till att låta skåda eder. Satan tienar det Hierta / som på ingen Ting / utan allenast på Flärd / Kättja ock Högtärd är betänkt.

§. 40.

Ach! byter dokk om edert Sinne / ock ödmiuker eder för Gudh. Står Diefwulen emot / så flyr han för eder. Nalkens Gudt / så nalkas han eder / är icke min utan *Apostelens Jacobi* trogne Förmaning. Kräder denne förbannade Dråkten under Fötterne / Slår eder med den botfärdige

Jac. 4, 7. 8.

Publikanen för edert Bröst / med hwilken i så högeligen hafwen eder förſyndat. Luc. 18. Ångrer eder Ondſko med den ſtore Synderſkan / okk tagen eder Tillflykt genom Trona / ikke till Jungfru *Mariæ* Bröſt / ſom en ogudachtig *Jeſuit* uti Antwerpen *Carl Scribanius* rådt. *Vid. Gribneri Specul. Pœnitent.* pag. 331. utan till eder Frälſares öpna Sida. Där hafwen i att drikka Miölk okk Honung / Nåd okk Barmhertighet / Tröſt okk Hugſwalelſe för edra bedröfwade okk betungade botfärdige Siälar / okk låter efter denna Dagen detta wara eder dagelig Sång:

Far wäl O Wärld
Med all Tin Flärd /
Ei kan Tu mig behaga:
Far wäl Ogygd
Med all tin Blygd /
Låt alldrig Tig framdraga.
I Liuſets Skien /
Mig till ſtort Men /
Till Mörkret iag Tig dömer;
Okk alt titt Stät /
Prakt / Präl / Grannlåt
Till ewig Tid bortglömmer.

Men

§. 41.

Men i kyske Gud- och Dygd-älskande Hiertan / Eder beder iag innerligen / icke allenast att framhärda uti eder Tukt / Blygd och Fromhet / Deßlikes att taga eder till wara / att I alldrig befläkkien Eder Siäl med denna lättfärdige Dräkt ; utan och att winläggia Eder därom / huru I genom Edert kyska Lefwerne / åtbare Kläder / och Christelige Förmaningar / mägen kunna draga de Andra ifrån deras Yppighet. Will sådant hos dem intet Efftertryck hafwa / så flyr deras Sällskap och Närwaro / såsom I plägen draga Sky för bekante Skiöktor / på det I icke må höra Eder förebrås / att Kaka söker Maka. Hwad den ena nu icke giör / lärer hon snart af de andra. Gudh bewara Eder för slik Lärdom ! Dernäst anhåller iag hos Eder / att I behagade icke taga till Mißtykkio / att iag uti denna Skrifft alfwarsame Ordesätt infördt. Jag wet att I ärendenne förargelige Dräkten swåra hätske. Jag hafwer sedt Prof därpå / huruledes I hafwen skifftat Fär-

gor /

gör / när någon af deße skamlöse Högfärds-Systrar eder mött. Jag hafwer låtet mig af andra berätta / att Jemot slike nakne Qwinnor låtet en Nitälskan förspörja / åkk dem deras Odygd under Näsan satt. Okk denne eder gudelige Plägsed hafwer warit en ibland de förnämste Orsaker / som mig förmått denna Skrift till att författa (öfwersättia) Eder wälmente *intention* att understödia / okk så mykket hos mig står afstrijka den Skimf okk Skamfläkk med hwilken deße lätte Personer hela det Qwinnelige Kiönet besmitta okk wanähra. Ju hårdare iag deras Odygd okk Skamlöshet angripit / ju högre skattar iag eder Dygd okk Blygd / giöra des mig den wisa Förhopning / att I mina hårda Ord icke låren till det wärsta / men heller till det bästa uttyda.

§. 42.

Jag sluter fördenskull med den tillkommande / okk förr wåra Dörar klappande / de Dödes okk Lefwandes Domarens / wårs HErres JEsu Christi / Ord / af *Johannis* Uppenbarelse: Then *Apoc. 22, 11, 12.*

som

som onder är / han ware onder / okk den som oren är / han ware oren: Men den som from är / han warde ännu frommare / okk den som helig
v. 10. 11. är warde ännu heligare. Okk sij / tag kommer snart / okk min Lön med mig / till att wedergälla hwariom okk enom såsom hans Gärning är. Amen / Ja / Kom HErre JESU. Wårs HErres JEsu Christi Nåd ware med Oß Allom / Amen!

Hwad

Wad ser iag för en Lek i Werlden ställas an?
Af hwilken Qwinnor / Mör ja hwar en årlig Man
Förargas. Hwad ser Jag! de Fula Andar ränna
I blåtta Qwinnors Flokk; så att min swaga Pänna
Nu hyßnar / åkk ei kan hwad här af flyter skriswa;
Att denna stygge Dantz / Kyskheten årnar giswa
Det sidsta Dödsens Sting. Okk Dygden så begrafwa/
Att hon bland Adams Barn nu skall att säja hafwa
Als ingen Ting; ty wärr! Man will ei henne skona:
Men kasta kull deß Thron / nedrifwa hennes Krona.
Nu upp i Anglar båld! Upp / upp i Kiämpar alla!
Låt se Er Tapperhet! ei låter Modet falla:
Men griper till Gewär. Låt se / at I må sättia
Ett Mål / som Högfärd all / åkk Werldsens största Flättia
Ei öfwerskryda tör. Låt se / att Guds Ords Swärd
En Ända giöra kan på Werlden okk deß Färd.

Det

Det står i högsta Hugg/ om J än litet drö-
jer/
Så lår J med stor Sorg få se att hon sig böjer
Nid under frammand Ok. Ty må J icke fijra:
Men hielpa med all Makt/ stadfästa Thron och
Spijra/
Som luta till sin Graf. Gudh sielf skall Eder
löna/
Och Edert Hielte-Mod till ewig Tid beklöna!

L' EPI

L' EPITAPHE
De
FONTANGE.

Y gist, qui etoit erigé pour flame & l'amour
A perdu luy meme le Soleil de la juſtice & jour:
Et parce qu' elle Dames en Demons deſſus change,
Recompences du Ciel deſſous la font-ange.

L' Explication.

LA Fontange *eſt vaincue qui ſembloit invincible!*
J' en ſuis tout etonné! comment eſt il poſſible?
Puiſque par ſon ſecours, on a vû triompher
Les Dames des Heros, qui vouloient tout fouler:
On l' a vû allumer les flammes de l' amour
Dans les Coeurs les plus durs, pour leur faire la cour.
La Cour qui prit plaiſir de craindre ſa Deeſſe,
Se plaint tout allarmée que ſon empire ceſſe:
Les Dames ſont en dueil, les Courtiſans en larmes,
Ils ſe preparent tous, ils ſont tous ſous les armes,
Pour vanger cette mort. Tout beau! je vous defie

De charger l' ennemi, de toucher a la vie
De ce Grand Conquerant, qui defit la Fontange;
Meſſieurs, je vous le dis, que c' eſt un vaillant Ange
Du Ciel, compatiſſant an joug a la miſere:
De tous honneſtes Gens, a qui on fit la Guerre.

La Guerre qui les mit au plus rude eſclavage,
N' epargnant point le ſexe, qualité ni l' âge.
Elle exercoit par tout un ſouverain empire,
Les Ceſars & les Rois furent traittés du pire;
On les vit enchainés, on vit pluſieurs ſe mettre
A ſes pieds, & jetter la Couronne & le Sceptre.

Le Ciel qui ne volût plus voir cette inflexible
Se moquer de ſes traits, ſe changea en terrible.
Il lui donna le coup, il ternit ſa gloire,
Elle ût pour ſon tombeau le champ de victoire.
Elle y eſt enterrée. Ne plaignés pas la belle,
Mais rejouiſſés vous de ce que la cruelle
Eſt enfin ruinée. Vous pourrés mépriſer
Ses chaines, apres que le Ciel les va briſer.

Le Vainqueur vous attend chargés le de Couronnes
De Lauriers & de Lis que ſa Valeur lui donne:
Car il porte avec ſoi la terreur & la mort,
Dont le ſecours fatal vous ſert d' un grand ſupport

Lors

Lors qu' il ne sembloit plus qu' on en ût sur la terre.
Fontange *est abbatue, brisée comme du verre.*

Mais Vous qui n' etés pas contents de ces nouvelles
Avés vous mal au coeur, que toutes les plus belles
Seront pour un jamais quittes de la beauté,
Que la Fontange *mit sur leur front elevé?*
Scachés que c' est le cours du Monde que tout change
Changés vos pleurs en ris de la mort de
FONTANGE.

Then som then fryda dygd, har ~~[illegible]~~ till lyfwet
har ammat fostrat up, och ~~[illegible]~~ thes moder wurnt
Eyck, intet ha behof, then booken genom sen
Som wärldsens apery wille oss wyd handen gen
nedan sådan flärd, ey fått sitt sätte taga
Ahi thess dygde krop, då hon den fräusig inga
Har sökt med största flyt Sock som
en Spägel klor
är och för them en lust som inga fläcker har
[illegible] sin täcka sy: så får och thenne Spägel
[illegible] för en Jungfru klör, bli lemnat till en regel
att fast hon wimpla dygd, sin
CHRISTUM SJÆr allen
Sig för dock spägla i ey räckna må för meen